

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ZAMAN VE KRONOLOJİYİ ALGILAMA BECERİSİNİ NASIL
GELİŞTİREBİLİRİM?

Nurcan VARLIKGÖRÜCÜSÜ

Danışman
Doç. Dr. Muhittin ÇALIŞKAN

Konya 2020

ÖN SÖZ

Öncelikle yapılan bu çalışmayı görüş ve önerileriyle temellendiren ve yönlendiren, bana disiplinli çalışmayı öğreten, sorduğum her soruya cevap alabildiğim, çalışma boyunca beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve çalışmanın her noktasında emeği bulunan, bana sabır ve özveri gösteren danışman hocama sayın Doç. Dr. Muhittin ÇALIŞKAN'a yürekten çok teşekkür ederim.

Eylem araştırması sürecinde benden desteklerini esirgemeyen meslektaşlarım sayın Mustafa DURNA'ya, sayın Mustafa KARADAŞ'a ve sayın Semra SÖNMEZ'e teşekkür ederim.

Zaman şeritlerinin hazırlanması, hangi zaman şeridinin seçileceğiyle ilgili ve zaman-kronoloji kavramları arasındaki ilişkiyi anlatan kavram karikatürünün hazırlanmasında bana öneriler veren sayın Doç. Dr. Ramazan KAYA ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Yavuz ÖZDEMİR'e teşekkür ederim.

Yüksek lisansa başlamam için beni yönlendiren, tanıdığım zamandan itibaren her konuda desteğini hissettiğim, iyi ki öğrencisi olmuşum ve tanıdığım dediğim can hocam sayın Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK'e şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmam boyunca bana moral veren ve yanımda olan yüreği güzel dostlarıma sayın Birol YİĞİT'e ve sayın Zeynep ÖNCÜ'ye çok teşekkür ederim.

Üzerimde emeği bulunan aileme, öğretmenlerime ve dostlarıma teşekkür ederim.

Nurcan VARLIKGÖRÜCÜSÜ

KONYA- 2020

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	İİ
İÇİNDEKİLER	İİİ
TABLolar LİSTESİ.....	İV
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU.....	V
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	VI
ÖZET	Vİİ
ABSTRACT.....	Vİİİ
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Tanımlar	5
2 KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1 Kuramsal Açıklamalar	6
2.1.1 Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi ve Önemi	6
2.1.2 Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Kullanılabilecek Materyaller, Yöntemler ve Teknikler	7
2.2 İlgili Araştırmalar.....	12
3 YÖNTEM	19
3.1 Araştırmanın Modeli	19
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu.....	19
3.3 Veri Toplama Araçları.....	19
3.4 Verilerin Toplanması.....	20
3.5 Verilerin Analizi	20
3.6 İşlem (Eylem Planı)	20
4 BULGULAR.....	22
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	28
KAYNAKÇA.....	33
EKLER.....	39
Ek-1: Uygulama Planı.....	39
Ek-2: Araştırma Günlüğü.....	43

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Başarı Testi Ön test ve Son test Ortalama Puanlarının t- Testi Sonuçları 22

Tablo 2. Araştırma Günlüğünün Analizi..... 23

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisini Nasıl Geliştirebilirim? başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam 74 sayfalık kısmına ilişkin, 30/06/2020 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%19** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç,
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
4. Önsöz hariç,
5. İçindekiler hariç,
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç,
7. Kaynakça hariç
8. Özgeçmiş hariç,
9. Alıntılar dâhil,
10. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

13/07/2020

Nurcan VARLIK GÖRÜCÜSÜ

Doç. Dr. Muhittin ÇALIŞKAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

13/07/2020

Nurcan VARLIK GÖRÜCÜSÜ

ÖZET

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ZAMAN VE KRONOLOJİYİ ALGILAMA BECERİSİNİ NASIL GELİŞTİREBİLİRİM?

Nurcan VARLIKGÖRÜCÜSÜ

Bu eylem araştırmasında “Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek için yapılan uygulamalarda neler oldu, plan nasıl işledi?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada, öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin geliştirilmesinde, çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının etkili olup olmadığını incelenmiştir ve etkili uygulamalar tanımlanmıştır. Sosyal bilgiler öğretmeni olan araştırmacı, öğrencilerinde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek amacıyla gerçekleştirmiş olduğu uygulamaları sistematik ve düzenli bir şekilde gözlemiştir. Böylelikle öğretim uygulamalarını geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırma tez yazarının görevli olduğu okulda yedinci sınıfa devam eden 21 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini geliştirmek amacıyla bir eylem planı hazırlanmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda zaman ve kronoloji becerisinin geliştirilmesinde çeşitli etkinliklerin (zaman şeritleri, rol oynama, tarihsel empati, kavram haritaları, kavram karikatürleri) uygulanabileceği ve çoklu ortam (Powerpoint sunuları, videolar) kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre hazırlanan eylem planı bu etkinlikleri ve çoklu ortam kullanılmasını içermektedir. Araştırmada veriler başarı testi ve araştırma günlüğü ile toplanmıştır. Başarı testi ön test ve son test uygulamasından elde edilen puanların betimsel istatistikleri hesaplanmış ve iki testin puan ortalamaları bağımlı gruplar t testi analiz edilmiştir. Araştırma günlüğünden elde edilen verilerin analizinde “tümevarım analizi” kullanılmıştır. Araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır: Başarı testi ön test ve son test puan ortalamaları arasında son test lehine anlamlı bir fark vardır. Öğrencilere daha çok zaman şeridi örneği gösterilmelidir ve onlara daha çok zaman şeridi çizdirilmelidir. İlk başlarda basit olan çizgisel, metrik ve hat olan zaman şeritleri kullanılmalıdır. Sanal müze ziyaretleri öğrencilerin ilgilerini ve dikkatlerini çekmemiştir. Uygulamada zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında en çok kullanılan materyal zaman şerididir. Rol oynama yönetimi zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında etkili olmuştur. Öğrenciler, uygulamanın başındaki durumlarına göre, zaman şeridi çizmede, doğru zamansal sıralama yapmada ve zaman şeridini yorumlamada gelişme kat etmişlerdir. Ancak birkaç öğrenci zaman şeridi çizememiştir, zaman şeridinde zamansal sıralama ve düzenleme yapamamıştır. Öğrenciler çağ, yüzyıl, değişim, süreklilik, yakınlık-uzaklık, milattan önce-milattan sonra, çeyrek kavramlarını öğrenmişlerdir. Ancak çağları ayırt edemeyen öğrenciler ve yaşadığı çağı bilemeyen öğrenciler de olmuştur. Bu bulgular tartışılmış ve uygulamaya yönelik önerilerde bulunulmuştur. Araştırmada öğrencilere zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında; zaman şeridinin etkili bir araç olduğu, rol oynamanın etkili bir yöntem olduğu ve gerçekleştirilen uygulamaların genel olarak işe yaradığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: eylem araştırması, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, sosyal bilgiler öğretimi

ABSTRACT

Department of Educational Sciences
Curriculum and Instruction Program
Master Thesis

HOW CAN I IMPROVE THE ABILITY TO PERCEIVE TIME AND CHRONOLOGY?

Nurcan VARLIKGÖRÜCÜSÜ

This action research sought answer to the question “What happened in the practices in order to improve the students’ perceptions of time and chronology in the seventh grade social studies course, how did the plan work?” The research examined whether the practice of various activities and the use of multimedia in the classroom were effective in the development of students’ perception of time and chronology and their effective practices were defined. Being a social studies teacher, the researcher systematically and regularly observed practices to improve students’ ability to perceive time and chronology. The researcher aimed to develop teaching practices in this way. The research was carried out with 21 students in the seventh grade in the school where the researcher is teaching. An action plan was prepared in order to improve students’ perception of time and chronology. As a result of the literature review, it was concluded that various activities (timelines, role playing, historical empathy, concept maps, concept cartoons) can be applied and multimedia (PowerPoint presentations, videos) can be used in the development of time and chronology skills. The action plan designed according to this result included these activities and the use of multimedia. The data were collected through the achievement test and research diary. Descriptive statistics of the scores obtained from the pre- and post- achievement tests were calculated, and the mean scores of the two tests were analysed by dependent groups t-test. “Inductive analysis” was used to analyse the data obtained from the research diary. The research revealed the following findings: There is a significant difference between the pre-test and post-test mean scores in favour of the post-test. Students should be provided with more timeline examples and they should be encouraged to draw timelines more. Firstly, timelines that are simple, linear, metric should be used. Virtual museum visits did not attract students’ attention and/or interest. The most frequently used material of the application in gaining the ability to perceive time and chronology is the timeline. Role playing method was effective in gaining the ability to perceive time and chronology. Students made progress in drawing timelines, making accurate temporal sequencing, and interpreting the timeline compared to their initial status. However, a few students did not draw a timeline, nor did they perform temporal sequencing and editing in the timeline. The concepts of age, century, change, continuity, proximity-distance, before Christ - after Christ and quarter were understood. However, there were also students who could not distinguish ages and/or did not know the name of the age they lived in. These findings were discussed and practical suggestions were made. In equipping the students with the ability to perceive time and chronology it was concluded that the timeline is an effective tool, role-playing is an effective method and the practices work in general terms.

Keywords: action research, the ability to perceive time and chronology, teaching social studies

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Bu bölümde problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Sosyal bilgiler dersi, sosyal bilimlerin çocuklar tarafından anlaşılabilmesi için sosyal bilimlerin basitleştirilerek okutulduğu bir ilköğretim dersidir (Kabapınar, 2014). Öztürk'e (2006) göre sosyal bilgiler dersi; bireyin toplumsallaşmasına katkı sağlayan, geçmişini öğrenmesini, şimdiki zamanı anlamlandırmasını ve yarına hazırlanmasını sağlayan disiplinler arası bir derstir. Öğrencilerin yaşadığı toplumu benimseyerek, toplumsal sorunların farkında olmaları, iyi ve duyarlı bir vatandaş olmaları, ulusal ve evrensel değerleri içselleştirmelerini sağlayan en temel derslerden biri sosyal bilgiler dersidir. Bireyin kişiliğinin gelişmesinde, topluma uyumlu ve üretken bireyler yetişmesinde sosyal bilgiler dersi önemli bir yere sahiptir (Aykaç, 2007). Sosyal bilgiler dersi genel olarak bireylerin kendisini, yakın ve uzak çevresini tanımasını sağlamayı amaçlayarak bilgi, beceri ve değerler etrafında bütünleşen bir derstir (Dündar, 2008).

Bireyin, sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için sosyal bilgiler dersinde yer alan becerileri kazanmış olması gerekmektedir. Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması gereken birçok beceri vardır. Bu becerilerden biri de zaman ve kronolojiyi algılama becerisidir (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2005).

Zaman ve kronolojiyi algılama becerisi; takvim bilgisi edinme, zamanları ayırt etme (geçmiş-şimdiki-gelecek zaman), zaman ifadelerini doğru kullanma, kronolojik sıralama yapma, zaman şeridindeki veriyi yorumlama ve zaman şeridi oluşturma alt becerilerini kapsayan ve bu becerilerin kazanılması durumunda oluşan sosyal bilgiler dersine özgü bir beceridir (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2005). Sosyal Bilgiler dersinin tarih ağırlıklı olan konularının etkili bir şekilde öğretilmesi için öğrencilerin alana özgü beceriler arasında olan zaman ve kronolojiyi algılama becerisini kazanmış olmaları gerekmektedir (Demircioğlu ve Akengin, 2012). Bu becerinin öğrencide temellendirilmemesi durumunda tarih bilinci eksik verilmiş veya hiç verilmemiş olacaktır. Geçmişte yaşanan olay ve olguların tarih verilmeden belirtilmesi öğrencilerde birbirinden bağımsız birçok bilgi yığını yaratacağından tarihi bilgilerin kalıcı şekilde ve

anlamalı öğrenilmesi zorlaşacaktır. Bu nedenle geçmişin bilimsel olarak incelenmesi olan tarihin, ilköğretim düzeyinde sağlıklı bir şekilde öğretilmesi için zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasına önem verilmelidir (Hayden, Arthur ve Hunt, 1997'den akt., Demircioğlu, 2005).

Alanyazın tarandığında, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi ile ilgili olarak birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Alanyazında; zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin nasıl kazandırılacağına (Akbaba, Keçe ve Erdem, 2012; Çiviler, 2019; Erdem, 2017; Güngör Akıncı ve Dilek, 2012; Kekeç, 2018; Şimşek, 2007; Üztemur, 2017; Üztemur, Dinç ve Acun, 2018), öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama beceri düzeylerine (Çelikkaya ve Kürümlüoğlu, 2019; Demircioğlu, 2005; Filoğlu, 2018; Safran ve Şimşek, 2006), zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığına (Ablak, 2017), öğretmenlerin beceri hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarına ve hangi etkinliklerle kazandırmaya çalıştıklarına (Mutluer, 2013; Sağlam, Tınmaz ve Hayal, 2015), ders kitaplarında bu beceriye ne düzeyde yer verildiğine (Aydemir, 2015; Çelikkaya ve Kürümlüoğlu, 2017); zaman ve kronolojiyi algılama becerisine ne düzeyde önem verildiğine (Çelikkaya, Yıldırım ve Kürümlüoğlu, 2019; Kıbıncı, 2019), öğretmenlerin, öğrencilerine zaman ve kronolojiyi algılama becerisini kazandırma düzeylerine ilişkin görüşlerine (Çelikkaya, 2011; Taşkıran, Baş ve Bulut, 2016) yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin öğrencilerde yeterince geliştirilemediği, geliştirilmesi için ders kitabı dışında çeşitli materyallerden ve etkinliklerden yararlanılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Akbaba ve diğerleri (2012), ilköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenme öğretme sürecinde çoklu ortam kullanımının öğrencilerin zaman-kronoloji ile değişim-sürekliliği algılama becerilerini kazanmalarına ve derse yönelik tutumlarına etkisini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma 27 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama beş hafta sürmüştür. Öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama ile değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin kazanım düzeylerinin belirlenmesi için ön test ve son test performansları incelendiğinde öğrencilerin deneysel süreç öncesinde söz konusu becerilere sahip olma noktasında önemli eksiklerinin olduğu gözlenmiştir. Deneysel süreç sonrasında ise öğrenci performansları olumlu yönde büyük bir değişim göstermiştir. Çiviler (2019), çalışmasında, 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin

tarihsel olgu ve yorumları ayırt etme, zaman ve kronolojiyi algılama, tarihsel empati, kalıp yargıları fark etme becerilerini çeşitli etkinlikler uyguladığı eylem araştırması ile geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma başında öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin ve tarihsel kavramları algılama düzeylerinin düşük olduğu ve öğrencilerin tarih konularını ezbere dayalı çalıştıkları belirlenmiştir. Öğrencilere uygulama süreci içerisinde tarihçi gibi tarih çalışma imkânı sağlanmış, bunun sonucunda öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin geliştiği ve öğrencilerin tarihinin geçmişe bakış açısını kazanmaya başladıkları tespit edilmiştir. Erdem (2017), altıncı ve yedinci sınıf sosyal bilgiler programında bulunan alana özgü becerilerin, etkinlikler yoluyla kazandırılması sürecini ele alan karma yöntem bir araştırma yapmıştır. Araştırmada sosyal bilgiler dersinde beceri temelli etkinlikler yoluyla ders işlemenin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güngör Akıncı ve Dilek (2012), temsili resim kullanımının öğrencilerin derse ilgi ve yaratıcı, tarihsel düşünme becerileri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma bulguları, temsili resimler kullanmanın tarihsel düşünme becerilerini geliştirilebileceğini göstermiştir. Kekeç (2018), ortaokul 7. sınıf öğrencilerine zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasında, modelleme sürecinin etkili olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında modelleme sürecinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şimşek (2007) çalışmasında, 5. sınıf öğrencilerinin tarihsel zaman kavramı ve kronoloji düşüncelerinin geliştirilmesinde kullanılan birçok öğretim yöntem ve materyaline (zaman çizelgeleri, geçmişe ilişkin fotoğraflar, eski ev aletleri, koleksiyonlar vs.) öğrencilerin ilgileri, tepkileri ile bu öğretim yöntem ve materyallerinin çocukların konuya ilişkin akademik başarılarına katkılarını ele almıştır. Bu araştırma sonucunda çocuklarda tarihsel zaman kavramının uygun yöntem ve yaklaşımlarla çok erken yaşlardan itibaren öğretilebileceğini savunan konu merkezli düşünen araştırmacıların iddialarında olduğu gibi tarihsel zaman araçlarının etkili bir strateji ile kullanılması konunun çocuk tarafından kavranmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üztemur ve diğerleri (2018), ilköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler öğretimi bağlamında müzeler ve tarihi mekânlardan etkili yararlanmaya yönelik öğretim etkinlikleri tasarlayarak bu etkinlikleri uygulamak ve bu etkinliklerin öğretme-öğrenme süreçlerinin verimliliğini artırmada ne derece faydalı olduğunu belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Geliştirilen etkinlikler aracılığıyla öğrencilerde gözlem, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım, tarihsel

empati, mekânı algılama ve zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin geliştiği görülmüştür.

Alanyazındaki zaman ve kronoloji becerisini konu alan araştırmalar incelendiğinde, çeşitli etkinliklerden yararlanmanın ve çoklu ortam uygulamalarının zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin geliştirilmesinde etkili olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmeni olan bu tezin yazarı öğrencilerinin zaman ve kronoloji becerilerini geliştirmek için çeşitli etkinliklerden ve çoklu ortam uygulamalarından faydalanmayı planlamıştır. Bu amaçla bir eylem planı hazırlamıştır. Eylem planını hazırlamadan önce zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ne olduğu ve nasıl geliştirilebileceği, eylem araştırmasının nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili çalışmaları incelemiştir. Bu çalışmada, hazırlanan eylem planının uygulaması sürecinde neler olduğuna ve bu uygulamanın yazarın öğretim uygulamalarına katkısına odaklanılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin geliştirilmesinde, çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının etkili olup olmadığını incelemek ve etkili uygulamaları tanımlamaktır.

Araştırma sorusu: Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek için yapılan uygulamalarda neler oldu, plan nasıl işledi?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada eylem planı hazırlanarak, araştırmacı öğretmenin kendi okuttuğu sınıftaki öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerisi geliştirilmeye ve sınıf içerisinde gerçekleşen olayların betimlemeleri yapılmaya çalışılmıştır.

Eylem planının uygulandığı süreçte olup bitenlerin ve araştırma sonucunda elde edilen bilgilerin ortaya konulması ile eylem araştırmasında uygulanan yöntemlerin ve etkinliklerin; araştırmayı yapan öğretmenin öğretim uygulamalarını geliştirmesine, öğrencilerin önemli bir beceri olan zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini geliştirmesine ve ilgili kurumlara ve kişilere eğitim-öğretimde etkili uygulamaları belirlemelerinde yardımcı olacağı beklenmektedir. Öğretmenlerin sınıflarında araştırma yapmaları, öğretmenlere öğretimi düzeltmede yardımcı olacak etkili bir mesleki gelişme

aracı olabilir. Bu tür araştırmaların öğrenenler, öğretmenler ve okul hakkındaki bilgiye katkısı olur. Öğretmen araştırması raporları, öğretmene önemli gelen konular üzerine dikkat çekerek bazı reformlara katkısı olabilir (Köklü, 2001, s. 37).

1.4 Tanımlar

Zaman ve Kronolojiyi algılama becerisi: Takvim bilgisi edinme, zamanları ayırt etme (geçmiş-şimdiki-gelecek zaman), zaman ifadelerini doğru kullanma, kronolojik sıralama yapma, zaman şeridindeki veriyi yorumlama ve zaman şeridi oluşturma alt becerilerini kapsayan ve bu becerilerin kazanılması durumunda oluşan alana özgü beceri (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2005).

BÖLÜM 2

2 KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde kuramsal açıklamalara ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Kuramsal Açıklamalar

2.1.1 Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi ve Önemi

Zaman ve kronolojiyi algılama becerisi kronolojik sıralama yapma, zaman ifadelerini doğru kullanma, zamanın boyutlarını ayırt etme, zaman şeridi oluşturma, takvim bilgisi edinme ve zaman şeridindeki veriyi yorumlama alt becerilerini kapsar (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2005).

Kronolojik sıralama yapma; tarihsel olayları mantıklı bir şekilde değerlendirebilme, meydana gelen olayları öncelik - sonralık, yakınlık - uzaklık ilişkisine göre sıraya koyabilme, birden fazla olayın zaman açısından tarihteki konumu belirleyebilme becerisidir. Zaman ifadelerini doğru kullanma; takvim, çağ, milat, zaman, kronoloji, geçmiş, gelecek, yüzyıl vb. zaman kavramlarını doğru şekilde kullanabilme becerisidir. Zamanın boyutlarını ayırt etme; geçmiş, gelecek ve şimdiki zamanın ayrımını yapabilme, bu zamanda meydana gelen olayların birbirine olan etkilerini ve bağlantılarını kurabilme, dün, bugün ve gelecek arasındaki zaman ayrımını yapabilme becerisidir. Takvim bilgisi edinme; takvim bilgisiyle ilgili işlemlerini yapabilme, takvim zamanını ölçebilme ve hesaplayabilme becerisidir (Demircioğlu 2014).

İnsanların yaşayış biçimlerinin, kullandığı aletlerin, dünden nasıl bir değişme ve gelişme gösterdiğinin anlaşılabilmesi, kişiye dün-bugün-gelecek zamanın portresini çizmesini sağlar (Demircioğlu, 2014). Böylece insanların doğasında bulunan anlamlandırma çabası çözüme daha yakın olabilir. Bunun için, sosyal bilgiler derslerinde öğretilmesi gereken temel kavramlar vardır. İlköğretim ikinci kademedeki bulunan öğrenciler (ortaokul öğrencileri) milattan önce-milattan sonra ve yüzyıl, asır, takvim, milat, zaman, kronoloji gibi kavramlar hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Hayden ve diğerleri, 1997'den akt., Demircioğlu, 2014). Bu kavramların anlamlandırabilmesi için temelde öğrencinin zaman ve kronolojiyi algılama becerisini kazanmış olması gerekmektedir.

Zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin öğrencide temellendirilmemesi durumunda tarih bilinci eksik verilmiş veya hiç verilmemiş olacaktır. Geçmişte yaşanan olay ve olguların tarih verilmeden belirtilmesi öğrencilerde birbirinden bağımsız birçok bilgi yığını yaratacağından tarihi bilgilerin kalıcı şekilde ve anlamlı öğrenilmesi zorlaşacaktır. Bu nedenle geçmişin bilimsel olarak incelenmesi olan tarihin, ilköğretim düzeyinde sağlıklı bir şekilde öğretilmesi için zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasına önem verilmelidir. (Hayden ve diğerleri, 1997'den akt., Demircioğlu, 2014).

2.1.2 Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Kullanılabilecek Materyaller, Yöntemler ve Teknikler

Zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında bazı hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlardan biri bu becerinin kazandırılmasında belli kavramların öğrenciler tarafından kavranmış olmasının gerekliliğidir. Öğrenciler milattan önce-milattan sonra ayrımını yapabilmelidir ve yüzyıl, asır, takvim, milat, zaman, kronoloji gibi kavramlar hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Hayden ve diğerleri, 1997'den akt., Demircioğlu, 2014). Zamanı algılama becerisinin, kronolojiyi algılama becerisi olmadan kazanılmasının ve anlamlandırılmasının çok güç olduğunun bilincinde olarak öğretim yapılmalıdır. Kronoloji bilgisi olmadan edinilen tarihi bilgiler, sadece ezber bilgileri olarak kalır ve bu beceri geliştirilemez (Hayden ve diğerleri, 1997'den akt., Demircioğlu, 2014; Demircioğlu ve Akengin, 2012). Zaman kavramının oldukça soyut olması nedeniyle zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında görselliğe önem verilmelidir (Güngör Akıncı ve Dilek, 2012). Bu hususları dikkate alarak bu becerinin kazandırılmasında kullanılabilecek bazı materyaller, yöntemler ve teknikler vardır.

Zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında-geliştirilmesinde; zaman şeritleri, sözlü tarih kullanımı, yerel tarih kullanımı, zaman kapsülleri, hikâyeler kullanılabilir ve resimlere dayalı öğretim, modelleme tekniğine dayalı öğretim yapılabilir (Demircioğlu, 2009; Durak, 2019; Güngör Akıncı ve Dilek, 2012; Kekeç, 2018). Ayrıca öğretim ortamında çoklu ortamın kullanılmasının da zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında-geliştirilmesinde etkili olacağı söylenebilir (Akbaba ve diğerleri, 2012).

Zaman şeritleri: Zaman şeridi, geçmişten bugüne düz bir çizgi formunda uzanan, üzeri eşit birimlere ayrılarak rakamlarla tanımlanmış soyut zamansal kurgunun en somut görünümüdür. Zaman şeritleriyle tarihte meydana gelmiş olay, olgular bir sıra halinde eşit birimlerle gösterilir. Öğrenciler bu sayede somut öğrenme imkânına sahip olabilirler (Altun ve Kaymakçı, 2016; Şimşek, 2006).

Zaman şeritlerinin hazırlanması ve kullanması oldukça ekonomiktir. Ancak zaman şeritlerinin hazırlanması dikkat ve önem istemektedir, çünkü dikkatli hazırlanmayan ve yanlış bilgi içeren zaman şeritleri öğrencinin yanlış bilgi öğrenmesine ve kavram yanlışlarının oluşmasına sebebiyet vermektedir. Ayrıca zaman şeritlerinde bilgilerin hepsi bir anda verilmeye çalışılmamalı, belli bir olay, olgu veya döneme vurgu yapılmalıdır (Altun ve Kaymakçı, 2016; Şimşek, 2006).

Zaman şeritleri şekilsel olarak dört türe göre oluşturulabilir. Düz bir çizgi boyunca olayların-olguların sıralandığı lineer (çizgisel) şeritler, olayların-olguların verildiği sürecin, zamanın eşit birimlere ayrıldığı metrik şeritler, düz bir çizgi olmaksızın olayların-olguların başlangıçtan sona doğru bir hat üzerinde anlatıldığı hat şeritler ve farklı yerlerde eşzamanlı olarak gerçekleşen olayların-olguların gösterildiği senkronik (döngüsel) şeritler zaman şeritlerinin şekilsel türleridir (Altun ve Kaymakçı, 2016; Şimşek ve Bal, 2010)

Zaman şeritleri, içerik olarak ise on farklı türe oluşturulabilmektedir (Altun ve Kaymakçı, 2016):

Klasik: Klasik zaman şeritleri öğrencilerin zamanın her iki yüzünü de (MÖ ve MS) görmelerini sağlayan ve tarih öncesi dönemlerden başlayarak tarihi dönemleri (İlk Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ ve Yakın Çağ) başlangıç ve bitişleriyle kavramalarını amaçlayan öğretim materyalleridir.

Açıklamalı: Bu zaman şeridinde olaylar sadece öncelik sonralık ilişkisine göre sıralı olarak verilmekle kalmaz; aynı zamanda olayın sebebini, gelişimini, sonucunu vb. açıklayan çeşitli ifadelerle (alıntı, yorum, anekdot vb.) yer verilir.

Görsel: Görsel zaman şeritleri, tarihi olayların kronolojik bir akış içerisinde görsellerle verildiği tarih şeritleridir.

Tematik: Tarihin genel akışına odaklanmak yerine bir konu/tema bağlamında hazırlanan zaman şeritleridir.

Biyografik: Biyografik zaman şeritleri, belirlenen bir kişinin hayatındaki önemli olayların, deneyimlerin genellikle lineer (çizgisel) şekle göre oluşturularak verildiği şeritlerdir (Barol, 2001).

Otobiyografik: Bireyin hayatını konu alan açıklamalarla ve görsellerle desteklenerek oluşturulan zaman şeritleridir.

Senkronik (Eşzamanlı): Senkronik zaman şeritleri, birden fazla olayın-olgunun (medeniyet, ülke, kurum, kişi vb.) çeşitli özelliklerinin senkronik (eşzamanlı) olarak aynı materyal üzerinde verildiği ve öğrencilerin olayları-olguları eşzamanlı olarak görmelerine ve anlamalarına olanak sağlayan şeritlerdir.

Gelişimsel: Gelişimsel zaman şeritleri, tarihsel bir olayı-olguyu başlangıcından sonuna kadar farklı değişkenleri de dikkate alarak hazırlanan şeritlerdir.

Canlı: Öğrencilerin katılımıyla oluşturulan zaman şeritleridir. Öğrencilerin farklı bir bireyi temsil ettiği biyografik zaman şeridi olabileceği gibi hazırladıkları materyaller, giydikleri kıyafetler ve hazırladıkları konuşma metinleri ile belirli bir dönemi temsil ettikleri tematik zaman şeritleri şeklinde de olabilir.

Dijital: Çeşitli web ve yazılım sitelerinin yardımıyla oluşturulan şeritlerdir. Dijital zaman şeritleri, canlı zaman şeridi dışındaki diğer tüm zaman şeritlerinin formatında hazırlanabilir. Bu şeritleri öğretmenler de öğrenciler de oluşturabilir.

Zaman Kapsülleri: Zaman kapsülleri, gelecekte belirlenen bir zamanda açılmak üzere içerisine çeşitli bilgiler içeren materyaller koyularak kapatılan kutucuklardır. Zaman kapsüllerinin eğitimde kullanımı yeni değildir. Zaman kapsülleri, özellikle sosyal bilgiler dersi için kullanışlı ve önemlidir. Zaman kapsülleri aracılığıyla çocuklar kendilerinin, olayların, olguların zaman içerisinde gerçekleşen değişimini gözlemleme fırsatı bulabilmektedir (Stafford-Levy, 2007'den akt., Öztürk, 2017). Öğrencilerin konuya olan ilgi ve alakasını da artırmaktadır (Öztürk ve Öztürk, 2018). Zaman kapsülleri; kişisel zaman kapsülü, kişisel değişim zaman kapsülü, aile zaman kapsülü, ünlü kişi zaman kapsülü, kültür zaman kapsülü ve sanat zaman kapsülü olmak üzere altı farklı konuda oluşturulabilmektedir (Maxim, 1997'den akt., Marancı, 2017).

Yerel Tarih: Yerel tarih, tarihin bir fiziğe kavuştuğu, sınırları belli coğrafi bir alan veya mekândır. Diğer bir ifadeyle yerel tarih, insan ve mekânın bir araya geldiği bütünlüğü ifade eder (Danacıoğlu, 2001). Yerel tarih, bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak eğitim uygulamalarında kullanılmaktadır (Dere ve Dinç, 2018). Öğrenciye araştırma, eleştirme ve yorumla fırsatı sunarak etkili öğrenmeyi sağlar. Milli bilinci geliştirerek öğrencilerin yaşadığı topluma sahiplenmesine yardımcı olur (Akçalı ve Aslan, 2012).

Yerel tarihe dayalı olarak yapılabilecek öğretim etkinliklerinin sağlayacağı katkıları Demircioğlu (2014) şu şekilde sıralamıştır:

“1. Yerel tarih kapsamında yakın çevrede yaşayan insanların, geçmişte nasıl bir yaşama sahip olduğu tespit edilebilir. Geçmiş ve günümüzdeki yaşam tarzı arasındaki fark algılanarak bunun gerekçeleri belirlenebilir. 2. Yaşanılan yerde bulunan ve kültürel özellikleri oluşturan yemek, giyim binalar, yaşam koşulları gibi özellikler geçmiş ve bugünkü zamanı değerlendirilerek karşılaştırma yapılabilir. 3. Belirli bir yerleşim yerinde bulunan mimari yapıyı oluşturan evlerin ve dini yapıların özellikleri ve tarihsel süreç içerisinde geçirdikleri değişim incelenebilir. Cadde ve bina isimlerinin nereden geldiği ve bazı mimari yapıların neden farklı yerlere yapıldığı belirlenebilir. 4. Belirli bir yerleşim yerinde bulunan kara ve demiryolları ile köprüler incelenerek bu yapıların neden o coğrafi bölgeye yapıldıkları incelenebilir. Aynı zamanda bu yapıların tarihsel süreç içerisinde geçirdikleri değişim belirlenebilir” (s. 118-119).

Hikâyeler: Hikâyeler öğrencilerin olayları kronolojik sıraya dizebilmesi için kullanılabilir. Ayrıca hikâyeler öğrencilerin süreklilik, değişim, benzerlik ve farklılık kavramlarını öğrenmelerinde de etkili olur (Demircioğlu, 2014). Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin olaylara verdikleri tepkilerin gözlemlenmesi, olayların daha kolay anlaşılması, olayların tartışılması amacıyla hikâyeler kullanılabilir (Common, 1986'dan akt., Sidekli, Tangülü ve Yangın, 2013). Gerçek ya da kurgulanmış olan hikâyelerin sosyal bilgiler dersinde kullanımı öğrencilerin tarihsel kavramların öğrenmelerine, zaman anlayışlarının gelişmesine, bakış açılarının gelişmesine katkı sağlar (Demircioğlu, 2014).

Sözlü Tarih: Sözlü tarih, belirli bir konuda konuyla ilgili kişilerle görüşmeler yaparak elde edilen bilgileri çeşitli yollarla kaydederek bilgileri sistemli bir şekilde

değerlendirmektir (Öztürkmen, 1998). Özellikle sosyal bilgiler dersinde yer alan tarih konularının öğretiminde etkili olarak kullanılacak yöntemlerden biridir. Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlar (Akçalı ve Aslan, 2012). Sözlü tarih yönteminin okul dışı uygulama boyutu vardır. Bu boyutu öğrenciler için ilgi çekici ve etkili olabilmektedir (Safran ve Ata, 1998). Sözlü tarih yönetimi öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarında ve yaşayarak öğrenmelerinde etkili olabilmektedir (Kumru, 2009; Tural, 2017).

Resimlere-Görselliğe Dayalı Öğretim: Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde görsel malzemeleri kullanmak suretiyle, gerçeğin sınıfa getirilerek etkileşimin sağlanması, ilgiyi artırabilir. Bu görseller; resim, poster, herhangi bir nesne, PowerPoint sunusu veya akıllı tahta olabilir. Görseller, aktif öğrenmeye katkı sağlayan; dikkatin bir noktaya toplanması, hatırlamayı kolaylaştırma ve anlamlılık açısından önemli birer araçtır (Kırpık, 2009, s. 71). Sosyal Bilgiler dersinde tarih konularında kazandırılması beklenen zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin soyut bir yapıda olması nedeniyle bu becerinin kazandırılmasında görselliğe önem verilmelidir. Bu görseller; poster, tablolar, portreler, haritalar, sunumlar, akıllı tahta olabilir (Güngör Akıncı ve Dilek, 2012, s. 9).

Modelleme Tekniği: Modeller, öğretimde kullanılacak önemli araçlardan biridir. Modelleme tekniği kullanılarak ortaya çıkan modeller ile birebir gözlenemeyen olay ve süreçler hakkında somut yaşantılar elde edilir. Sınıf ortamına getirilemeyen cisim, olaylar, olgular modeller sayesinde anlaşılır kılınmaktadır (Ünal ve Düşkün, 2015). Model tabanlı öğrenmenin en çok fen bilimleri ve matematik eğitiminde kullanılmaktadır (Kekeç, 2018, s. 43). Her derste olduğu gibi sosyal bilgilerde de öğrenci dokunamadığı ve işitemediği olguyu öğrenmekte ve hatırlamakta güçlük çekmektedir. Sosyal bilgiler dersinde öğretimin; grafikler, tablolar, semboller, haritalar ve üç boyutlu modellerle yapılmasıyla öğrenciler daha kalıcı öğrenecektir. Modellerin; somutlaştırıcı, algılamayı ve kalıcılığı arttıran bir etkisinin olmasından dolayı sosyal bilgiler öğretiminde yeri ve önemi büyüktür. Bununla birlikte modelleme zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasında da etkili olmaktadır (Kekeç, 2018).

Çoklu Ortam: Çoklu ortam eğitim-öğretim ortamında birden çok işlevi barındıran etkinlikler ve materyallerin oluşturulduğu ortamdır (İzmirli, 2012). Mayer (2005'den akt., Yalçınkaya, 2017) çoklu ortamı; kelimeler (yazılı veya sözlü metin) ve

resimlerin (grafik, fotoğraf, animasyon veya video) birlikte sunumu olarak tanımlamıştır. Altınışik'a göre (2001, s. 10) ise; çoklu ortam, konunun örüntüsüne ve özelliğine göre zengin öğrenme ortamı oluşturarak öğrenmeyi somutlaştırmak için çeşitli araçlar yardımıyla öğretim materyalleri kullanılarak öğretimin gerçekleştirildiği ortamlardır.

Çoklu ortamın öğretim faaliyetlerinde kullanılmasının amacı öğrenmeyi hızlandırmaktır (Akbaba, 2009). Öğretilecek konunun-becerinin-değerin yoğun olması ve süresinin kısıtlı olması durumunda çoklu ortam kullanılması oldukça ekonomik olabilmektedir. Akın'a (2015, s. 23) göre, çoklu ortam, bazen anlaşılmayan bir konu bazen de anlatılamayan bir olayı ya da durumu değişik şekil ve yollarla anlatmayı sağlar. Çoklu ortamlar; yazının görselle, müzikle, videoyla desteklenmesini sağlayarak öğretmenin işini kolaylaştırır. Uşun'a (2012) göre, çoklu ortam tasarımları birden fazla duyu organını harekete geçirdiği için bilgi ve becerileri kazanmada oldukça etkili bir yöntemdir. Sosyal bilgiler dersinde çoklu ortam uygulamalarının öğrencilerin başarılarını (Bulut, 2018; İlhan, 2010; Öztaşkın, 2014; Tutaysalgır, 2006), motivasyonlarını (Bulut, 2018; Öztaşkın, 2014), tutumlarını (Akbaba ve diğerleri, 2012; Bulut, 2018), ilgilerini (İlhan, 2010; Tutaysalgır, 2006) olumlu yönde etkilemektedir ve öğrencilerin zaman-kronoloji ile değişim-sürekliliği algılama becerilerini kazanmalarında etkili olmaktadır (Akbaba ve diğerleri, 2012).

2.2 İlgili Araştırmalar

Bu alt başlıkta konuyla ilgili araştırmalar özetlenmiştir.

Ablak (2017) Sosyal Bilgiler 6. ve 7. sınıf öğretim programında yer alan ve alana özgü beceriler olarak tanımlanan; gözlem, mekanı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım ve empati becerilerinin 8. sınıf öğrencileri tarafından nasıl algılandığının belirlenmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin her bir beceriye ilişkin geliştirdikleri metaforlar; çizdikleri resim, karikatürler ve ilgili beceriye ilişkin öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre öğrenciler zaman ve kronolojiyi algılama becerisini en yüksek frekansla sırasıyla “İnsan Hayatı” şeklinde metaforlaştırdıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun zaman ve kronolojiyi algılama becerisini “belli bir sırayı yansıtan” olarak algıladıkları; kimi

katılımcıların ise bu beceriyi “fayda sağlayan”, “zorlukları barındıran”, “sürekliliği olan” ve “farklılıkları ortaya koyan” olarak algıladıkları görülmüştür.

Akbaba ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenme öğretme sürecinde çoklu ortam kullanımının öğrencilerin zaman-kronoloji ile değişim-sürekliliği algılama becerilerini kazanmalarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Tek grup ön test-son test yarı deneysel desen ile gerçekleştirilen araştırma 7. sınıfa devam eden 27 öğrencinin katılımıyla 5 haftalık bir uygulama sürecinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama ile değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin kazanım düzeylerinin belirlenmesi için ön test ve son test performansları incelendiğinde öğrencilerin deneysel süreç öncesinde söz konusu becerilere sahip olma noktasında önemli eksiklerinin olduğu gözlenmiştir. Deneysel süreç sonrasında ise öğrenci performansları olumlu yönde büyük bir değişim göstermiştir.

Aydemir (2015) ortaokul sosyal bilgiler kitabında becerilerin ne düzeyde yer aldığını incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre; ders kitabında sosyal bilgiler dersine özgü olarak kazandırılması gereken becerilerden en az yer verilenlerden biri de zaman ve kronolojiyi algılama becerisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydemir (2017) tarafından yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan beceriler açısından incelenmesini hedeflenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (5-7. sınıflar) ve Milli Eğitim yayınevine ait 2014 basımlı Sosyal Bilgiler Öğrenci Çalışma Kitapları (5-7. sınıflar) oluşturmaktadır. Araştırma, Sosyal Bilgiler Dersi Programında yer alan beceriler ile Sosyal Bilgiler öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin doküman analizi yöntemiyle taranması şeklinde yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, becerilerin tüm etkinlikler içerisinde dengeli bir dağılım göstermediği ve ortak becerilere daha fazla yer verildiği, derse özgü becerilere ise daha az yer verildiği saptanmıştır. Ayrıca öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerde, becerilerin kendi içerisinde tüm sınıflar düzeyinde düzenli bir artış veya azalış göstermediği görülmüştür.

Çelikkaya (2011) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim programında belirtilen becerileri kazandırma düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma

gerçekleştirmiştir. Araştırma bir il merkezindeki ilköğretim okullarında görevli 50 Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, 2 bölümden ve 68 sorudan oluşan “Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Becerilerin Kazandırılma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri Anket Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler; zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini “kısmen”, zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinden takvim bilgisi edinme, zamanları ayırt etme, zaman ifadelerini doğru kullanma becerilerini ise “çok” kazandırdıkları görüşündedirler.

Çelikkaya ve Kürümlüoğlu (2017) Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kazandırılması hedeflenen alan becerilerine kitaplarda yer verilme durumunu belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz kullanılmışlardır. Verilerin analizi sonucunda 7 tema ve 21 alt temaya ulaşılmıştır. Araştırmada ortaokul sosyal bilgiler dersine ait alan becerilerinden mekân algılama, gözlem, tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme becerileri iyi şekilde aktarılırken; tablo, diyagram ve grafik okuma, sosyal katılım ve grafik hazırlama becerisinin ise yeterli düzeyde aktarılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çelikkaya ve Kürümlüoğlu (2019) ortaokul 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerindeki tarih konularını algılayabilmeleri için gerekli olan zaman ve kronoloji ile ilgili bazı temel kavramları anlama düzeylerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda öğrencilerin kronoloji becerilerinin oldukça düşük seviyede olduğunu tespit etmişlerdir.

Çelikkaya ve diğerleri (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada 8. sınıf öğrencilerinden ve sosyal bilgiler öğretmenlerinden sosyal bilgiler programında var olan 27 beceri içinden ilk 5 beceri tercihini sıralamalarını, bu becerileri niçin seçtiklerini ve bu becerilerin öğretim yöntemine ilişkin önerilerde bulunmaları istenmiştir. Araştırma sonunda öğretmen ve öğrenciler tarafından zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ilk beş beceri arasında yer almadığı görülmüştür.

Çiviler (2019) 7. sınıf öğrencilerinin tarihsel olgu ve yorumları ayırt etme, zaman ve kronolojiyi algılama, tarihsel empati ve kalıp yargıları fark etme becerilerini incelemiştir. Çalışmada öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri düzeylerini tespit

etmek ve geliştirmek hedeflemiştir. Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Çalışmanın rneklemeni amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen, farklı başarı düzeylerine sahip 30 ğrenci oluşturmuştur. Eylem planı, ihtiyaç analizi tespiti, görüşme ve doküman incelemesi yapılmasını gerektirmiştir. Eylem planı uygulama süreci hakkında geri bildirim ğrenci ders içi etkinlikleri, günlük ve ödevleri aracılığıyla sağlanmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz ve içerik analizi ile zmlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin ve tarihsel kavramları algılama düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin eylem planı uygulama öncesinde tarih konularını ezbere dayalı çalıştıkları belirlenmiştir. Öğrencilere uygulama süreci içerisinde bir tarihçi gibi tarih çalışma imkni sağlanmıştır. Bu uygulama sonucunda öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin geliştiği ve tarihinin geçmişe bakış açısını kazanmaya başladıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler tarihi olay ve durumların doğal ortamıyla etkileşimlerini algılamakta zorlanmamışlar, tarihinin alt yapısına göre kalıp yargılar taşıyabileceğinin bilincine varmışlardır. Öğrenciler, zaman içerisinde değişme ve gelişmelerin yaşandığını ve yaşanan her bir olay veya durumun bir başka olayın sonucunda meydana gelirken, başka bir olaya sebep olduğunu fark etmişlerdir. Zaman kavramının sadece tarihlerden ibaret olmadığını, yaşanılan dönemin veya tarihsel bağlamın bir ifadesi olduğunu kavramışlardır. Öğrenciler geleceğin temellerinin geçmişin yaşantıları üzerine kurulu olduğunu, yani geleceğin bugünde gizli olduğunu idrak etmişlerdir. Araştırma sonucunda öğrenciler, tarihin kendi hayatlarıyla ve geçmişin günümüzle ilişkisini algılayarak geçmişe yönelik bakış açılarını ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirmişlerdir.

Demircioğlu (2005) sekizinci sınıf ğrencilerinin zaman ve kronolojiyle ilgili kavramları anlama düzeylerini ortaya koymak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırma 564 sekizinci sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, sekizinci sınıf ğrencilerinin yarısından fazlasında yüzyıl kavramı anlayışının gelişmediği ve bu öğrencilerin yüzyılları doğru tarihlendiremedikleri grlmüştr. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun kronoloji, takvim, Hicri takvim ve Miladi takvim gibi kavramları doğru bilmedikleri tespit edilmiştir.

Erdem (2017) altı ve yedinci sınıf sosyal bilgiler programında bulunan alana özgü becerilerin, etkinlikler yoluyla kazandırılması sürecini ele alan karma yöntem

kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırma bir ortaokulda başarı düzeyleri birbirine yakın, biri deney diğeri kontrol grubu olmak üzere iki adet yedinci sınıf şubesinde gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda dersler beceri temelli etkinlikler yoluyla işlenmiştir. Kontrol grubunda ise dersler, ders kitabı ve çalışma kitabı temele alınarak işlenmiştir. Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizi sonucunda deney ve kontrol grubunun "zaman ve kronolojiyi algılama" ile "değişim ve sürekliliği algılama" akademik başarı puanları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel verilerin analizi sonucunda ise beceri temelli etkinliklerin, öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama ve tarihsel empati becerilerini kazandırma yönünde olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin, beceri temelli etkinlikleri uygulama süreci boyunca, zaman ve kronoloji, değişim ve süreklilik ile tarihsel empati becerileri önemli düzeyde gelişme göstermiştir. Aynı zamanda deney grubu öğrencileri kendilerine uygulanan beceri temelli etkinlikleri ilgi çekici, bilgilendirici ve eğlenceli bulmuşlardır. Bununla birlikte deney grubu öğrencileri bazı etkinliklerde, farklı nedenlerle zorlandıklarını veya sıkıldıklarını ifade etmişlerdir. Diğer yandan beceri temelli etkinliklerin, öğrencilerin ders içi katılımını artırdığı gözlenmiştir.

Filoğlu (2018) 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine özgü becerileri öğrencilerin öznel algılarına göre kazanma durumlarını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonunda zaman ve kronolojiyi algılama becerisi için, öğrencilerin öznel algıları doğrultusunda, her zaman bu beceriye ilişkin durumları yapabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, yılsonu ortalaması 20-44 olan öğrencilerin yılsonu ortalaması 55-69, 70-84 ve 85-100 olan öğrencilere göre “zamanı daha iyi ayırt edebildikleri (geçmiş, şimdiki, gelecek zaman), daha iyi kronolojik sıralama yapabildikleri ve zaman şeridindeki verileri daha iyi yorumlayabildikleri” görülmüştür. Bu durumda öğrencilerin notunun zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazanılmasında etkili bir faktör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Güngör Akıncı ve Dilek (2012) temsili resim kullanımının öğrencilerin derse ilgi ve yaratıcı, tarihsel düşünme becerileri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada temsili resim kullanımıyla tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilebileceği, temsili resim kullanmanın öğrencilerin konuyu

öğrenmelerinde, derse ilgi ve katılımlarının artmasında ve yaratıcı düşünme gibi becerilerinin gelişmesinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kekeç (2018) 7. sınıf öğrencilerine zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasında modelleme sürecinin etkili olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonunda modelleme sürecinin başarı üzerinde etkili olduğu, modellemenin, öğrencilerin zihinlerinde canlandırmalarını ve zengin bir öğrenme ortamı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Kıbııcı (2019) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve velilerin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan becerilerden hangilerine daha fazla önem verdiklerini tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 73 Sosyal Bilgiler öğretmeni, 525 öğrenci ve 306 veli oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci ve velilerden Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan 15 beceriden en önemli gördükleri beş tanesini seçmeleri ve 1'den 5'e sıralamaları istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler girişimcilik becerisini en önemli beceri olarak görmüşlerdir. En yüksek ifadeyi takiben problem çözme becerisi, karar verme becerisi ve İletişim becerisi ifadeleri izlemektedir. Ortaokul öğrencilerin en önemsiz gördükleri beceri ise Türkçeyi doğru ve etkili kullanma becerisidir. Ayrıca ortaokul öğrencileri Sosyal Bilgiler dersine özgü becerilerden en önemli olarak gözlem becerisini tercih etmişlerdir. En son sırada ise zaman ve kronolojiyi algılama becerisini tercih etmişlerdir. Öğretmenler en önemli beceri olarak problem çözme becerisini tercih etmişlerdir. En son sırada ise girişimcilik becerisini tercih ettikleri görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri Sosyal Bilgiler dersinin kendine özgü becerileri içerisinde ilk sıraya gözlem becerisini, en son sırada ise mekânı algılama becerisini ve değişim ve sürekliliği algılama becerisini sıralamışlardır. Velilerin en önemli gördükleri becerinin karar verme becerisi olduğu; en önemsiz gördükleri becerinin de bilgi ve teknolojiyi kullanma becerisi olduğu görülmektedir. Ayrıca veliler Sosyal Bilgiler dersinin kendine özgü becerileri içerisinde en önemli beceri olarak sosyal katılım becerisini ve en önemsiz beceri olarak da mekânı algılama becerisini tercih etmişlerdir.

Mutluer (2013) sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli bir kısmının sosyal bilgiler dersini bilgi temelli bir ders

olarak gördükleri ve öğretmenlerin beceriler ve bu becerilerin öğretimi hakkında yeterince bilgilerinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Pala ve Şimşek (2016) ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan olayların tarihlerini hatırlama düzeylerini ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin olayların tarihlerinin öğretiminde kullandıkları yöntem ve teknikleri incelemiştir. Araştırmada, öğrencilerin olayların tarihlerini bilme düzeyinin sınıf seviyesine göre farklılık gösterdiği, önemli olayların tarihlerinin bilindiği ama özellikle eski çağ tarihlerinin bilinmediği, öğretmenlerin olayların tarihlerini öğretirken bilinen yöntem tekniklerin dışında diğer yöntem-teknikleri pek fazla kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Şimşek (2007) ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin tarihsel zaman kavramı ve kronoloji düşüncelerinin geliştirilmesinde kullanılabilecek öğretim yöntemlerine ve materyallerine (zaman çizelgeleri, geçmişe ilişkin fotoğraflar, eski ev aletleri, koleksiyonlar vs.) öğrencilerin ilgileri, tepkileri ile bu öğretim yöntem ve materyallerinin akademik başarıya etkisini incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin tarih şeritlerini kişisel yaşam çizelgelerinden hareketle hazırlamaları ve ailelerine ilişkin geçmişi anlatan eski fotoğraflar ile eski ev aletlerini inceleme etkinliklerinin, yalnızca onların tarihe yönelik ilgilerini çekmekle kalmayıp, tarihsel zaman ve kronoloji düşünceleri üzerinde akademik anlamda olumlu katkı sağladığı görülmüştür. Araştırmada öğrencilerde tarihsel zaman kavramının uygun yöntem ve yaklaşımlarla çok erken yaşlardan itibaren öğretilbileceğini savunan konu merkezli düşünen araştırmacıların iddialarında olduğu gibi tarihsel zaman araçlarının etkili bir strateji ile kullanılmasının konunun öğrenci tarafından kavranmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Taşkıran ve diğerleri (2016) sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersine özgü becerileri ne derecede kazandırdıklarını öğretmenlerin görüşlerine göre incelemiştir. Araştırmada öğretmenlerin genel olarak sosyal bilgiler dersine özgü beceriler arasında yer alan zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin öğrencilere kazandırdıklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, veri analizi ve araştırmada gerçekleştirilen işlemler açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın temel amacı; öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin geliştirilmesinde, çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının etkili olup olmadığını incelemek ve etkili uygulamaları tanımlamaktır. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada “Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek için yapılan uygulamalarda neler oldu, plan nasıl işledi?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruyu cevaplamak amacıyla bir eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırmaları, öğretmenlerin kendi uygulamalarını gözlemlemek, incelemek için sistematik ve düzenli bir yoldur. Amaç, öğretmenin öğretim uygulamalarını geliştirmektir (Johnson, 2015). Bu araştırmada da sosyal bilgiler öğretmeni olan araştırmacı, öğrencilerinde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek amacıyla gerçekleştirmiş olduğu uygulamaları sistematik ve düzenli bir şekilde gözlemiştir. Böylelikle öğretim uygulamalarını geliştirmeyi amaçlamıştır.

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu sosyal bilgiler öğretmeni olan tez yazarının derslerine girdiği yedinci sınıflar arasındaki şubelerden birindeki öğrencilerdir. Sınıfta 21 öğrenci (10 erkek, 11 kız) vardır. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi düşüktür ve yaşadıkları şehre göç etmişlerdir. Öğrencilerin kendilerine ait odaları yoktur. Öğrencilerin derse ilgileri, tutumları ve akademik başarıları düşüktür. Öğrencilerin bir kısmı çocuk işçidir, bir yerde çalışmaktadır. Sınıfta hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan ve bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulanan iki öğrenci vardır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler başarı testi ve araştırma günlüğü ile toplanmıştır. Başarı testi Kekeç (2018) tarafından geliştirilmiştir. Test, zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasında modelleme etkinliklerinin etkililiğini sınamak amacıyla öğrencilerin zaman içinde bilim ünitesindeki başarılarını ölçmek için geliştirilmiştir. Bu çalışmada

da hem amacın aynı olması hem de etkinliklerin aynı ünite de gerçekleştirilmiş olması bu başarı testinin kullanılma gerekçesi olmuştur. Testte 30 madde vardır. Kekeç (2018), testin KR-20 güvenirlik katsayısını 0,863 olarak hesaplamıştır.

Araştırma günlüğü araştırmmanın tüm bölümleriyle ilişkili gözlemleri ve düşünceleri kayıt etmek için kullanılan bir defterdir. Araştırma günlüğünde süreçle ilgili gözlemler, analizler, şekiller, taslaklar, alıntılar, öğrenci yorumları, sınav sonuçları, düşünceler, duygular ve izlenimler gibi çok çeşitli verilere yer verilebilir (Johnson, 2015, s. 81). Araştırmada süreçle ilgili gözlemler, duygular, düşünceler ve öğrenci yorumları araştırma günlüğüne kayıt edilmiştir.

3.4 Verilerin Toplanması

Başarı testi uygulamanın başında (Şubat 2020) ve sonunda (Mart 2020) iki kez uygulanmıştır. Araştırma günlüğü dersten sonra ya da günün sonunda yazılmıştır. Öğretmen süreçle ilgili gözlemlerini, duygularını, düşüncelerini ve öğrenci yorumlarını araştırma günlüğüne yazmıştır. Otuz altı sayfa bir günlük elde edilmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Başarı testi ön test ve son test uygulamasından elde edilen puanların betimsel istatistikleri hesaplanmış ve iki testin puan ortalamaları bağımlı gruplar t testi analiz edilmiştir. Araştırma günlüğünden elde edilen verilerin analizinde “tümevarım analizi” kullanılmıştır. Tümevarım analizi, bir alana veya bir grup veriye bakmak ve gruplar içinde gözlemleneni düzenleyerek tüme varmaya ya da bir düzen oluşturmaya gayret etmek anlamına gelir (Johnson, 2015, s. 112). Araştırma günlüğüne yazılanlar incelenmiş, yinelenen öğeler, temalar aranmıştır. Benzer şeyler kodlanmıştır ve kategorilere taşınmıştır. Bunu yapabilmek için öncelikle neyin arandığına dair bir ölçüt oluşturması için soru belirlenmiştir. Bu soru şudur: “Günlükte öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin geliştiğini gösteren ifadeler nelerdir ?” Bu soru ışığında başlangıç kategorileri belirlenmiştir. Yinelenen analizlerde bu kategoriler netleşmiştir. Yinelenen analizlerde bu kategoriler netleşmiştir ve netleşen kategorilere göre de alt kategoriler oluşturulmuştur.

3.6 İşlem (Eylem Planı)

Altı hafta süren araştırmada aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir:

1. Uygulamanın ilk haftasında ve son haftasında başarı testinin ön test ve son test uygulamaları yapılmıştır. Öğretim etkinlikleri ise 4 hafta (12 ders saati) sürmüştür. Tüm süreç boyunca araştırmacı araştırma günlüğünü tutmuştur.

2. Bu çalışmada öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini geliştirmek amacıyla bir eylem planı hazırlanmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda zaman ve kronoloji becerisinin geliştirilmesinde çeşitli etkinliklerin (zaman şeritleri, rol oynama, tarihsel empati, kavram haritaları, kavram karikatürleri) uygulanabileceği ve çoklu ortam (PowerPoint sunuları, videolar) kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre hazırlanan eylem planı bu etkinlikleri ve çoklu ortam kullanılmasını içermektedir. Uygulama “zaman içinde bilim” ünitesinde gerçekleştirilmiştir.

3. Öğretmen tarafından zaman şeritleri hazırlanmıştır. Hazırlanan bu zaman şeritleri öğrencilerle birlikte yorumlanmıştır. Öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini geliştirmek ve onların gelişimini gözlemek amacıyla öğrencilere de şeritleri çizdirilmiştir.

4. Eğitim Bilişim Ağından (EBA) sıklıkla yararlanılmıştır.

5. Tarihsel empatiye dayalı rol oynama yöntemi uygulanmıştır. Öğrencilere çeşitli bilim insanlarının yaşadıkları zamanla empati kurabilecekleri şekilde rol kartları dağıtılarak bu yöntem uygulanmıştır.

6. Kavram haritaları ve kavram karikatürleri sunulmuştur.

7. Sanal müze ziyaretleri yapılmıştır.

8. Dersin işlenmesinde eğitim bilişim ağındaki videolardan ve PowerPoint sunularından faydalanılmıştır. Zaman şeritlerinin, kavram karikatürlerinin, kavram haritalarının, resimlerin gösterimi PowerPoint sunuları ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada gerçekleştirilen işlemler genel olarak uygulama planında (EK-1), ayrıntılı olarak ise araştırma günlüğünde (EK-2) görülebilir.

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Bu araştırmada, “Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek için yapılan uygulamalarda neler oldu, plan nasıl işledi?” sorusuna cevap aranmıştır. Öğrencilerin uygulama öncesindeki ve uygulama sonrasındaki zaman ve kronolojiyi algılama becerilerindeki durumu betimlemek amacıyla başarı testinden alınan ön test ve son test puan ortalamaları bağımlı gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Ön test ve son test puanlarının normalden aşırı sapmadığı görölmüştür. Ön test ve son test puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayıları -,956 ile 1,374 arasında değişmektedir. Analiz sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Başarı Testi Ön test ve Son test Ortalama Puanlarının t- Testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	ss	sd	T
Ön test	21	9,48	3,09	20	-3,069*
Son test	21	13,38	6,48		

*p<0,05

Tablo 1’de göröldüğü gibi ön test puan ortalaması 9,48 ve son test puan ortalaması 13,38’dir. Ortalamalar arasında son test lehine anlamlı bir fark vardır [t(20)=-3,069, p<0,05). Buna göre, uygulamanın, son test puanlarında ön test puanlarına göre fark yarattığı söylenebilir. Bir başka deyişle çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerde zaman ve kronolojiyi algılama becerisini geliştirmek için yapılan uygulamalarda neler olduğu, planın nasıl işlediğini betimlemek için araştırma günlüğü tümevarım analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda; “materyalin etkililiğine ilişkin kararlar”, “zaman şeridi”, “kavram karikatürü”, video”, sanal müze ziyaretleri”, rol oynama”, düz anlatım”, “soru-cevap”, “gösterip yaptırma”, öğrencilerin başlangıçtaki durumları” ve “süreçteki gözlemler” olmak üzere 11 kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategorilere ilişkin alt kategorilerin araştırma günlüğündeki yinelenme sayısı verilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Günlüğünün Analizi

kategoriler ve alt kategoriler	F
materyalin etkililiğine ilişkin kararlar	6
daha çok zaman şeridi örneği gösterme	1
daha çok zaman şeridi çizdirme	1
videolar etkili oluyor	1
ilk önce basit olan çizgisel, metrik ve hat olan zaman şeritleri tercih edilmeli	1
öğrencilerin ilgilerini ve dikkatini çekmediğinden sanal müze ziyaretlerinden vazgeçme	1
senkronik zaman şeridi kullanmanın etkili olmadığı	1
zaman şeridi	13
öğretmenin eğitim öğretim hayatını gösteren zaman şeridini sunma	1
insanlık tarihinin çağlara ayrılmasını gösteren zaman şeridini sunma	1
15. yüzyıldan günümüze bilginin korunmasında etkili olan icatları gösteren zaman şeridini sunma	1
gösterilen zaman şeritlerini öğrencilerin defterlerine çizmeleri	1
zaman şeritlerini akıllı tahtada gösterme	1
öğrencilerden kendi eğitim-öğretim hayatlarını anlatan bir zaman şeridi çizmelerini isteme	1
öğrencilerden yaşadıkları önemli olayları gösteren zaman şeridi çizmelerini isteme	1
yazının gelişimi ve bilgiyi saklamada kullanılan araçları gösteren zaman şeridini sunma	1
insanlık tarihinin çağlara ayrılmasını gösteren zaman şeridini tekrar sunma	1
Türk-İslam bilginlerini gösteren zaman şeridini sunma	1
15. ve 20. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan bilimsel gelişmeleri gösteren zaman şeridini sunma	1
öğrencilerden kendi eğitim-öğretim hayatlarını anlatan bir zaman şeridi çizmelerini tekrar isteme	1
öğrencilerden canlandırdıkları bilim insanlarının yaptıkları çalışmaları zaman şeridinde göstermelerini isteme	1
kavram karikatürü	1
Zaman ve kronoloji arasındaki ilişkiyi anlayabilmeleri için kendi hazırladığım kısa bir kavram karikatürünü sundum	1
Video	5
Eğitim Bilişim Ağından (EBA) konu ile ilgili videolar izletme	4
EBA dışındaki kaynaklardan video izletme	1
sanal müze ziyaretleri	3
konu ile ilgili sanal müzeleri ziyaret etme	3
rol oynama	21
her bir öğrencinin farklı bir bilim insanını canlandırması	21
Düzanlatım	9
zaman ve kronoloji kavramı	2
kavramlar (çağ, zaman, yüzyıl, milattan önce, milattan sonra)	2
Türk-İslam bilginleri	1
zamanla her şeyin değişebileceğine örnekler verme	1
takvim bilgisi (takvim türleri, özellikleri)	1
güneş yılı, ay yılı	1
matbaanın icadı ve önemi	1
Çeyrek	1

Türkler'in kullandıkları takvimler	1
soru-cevap	21
gösterip yaptırma	2
zaman şeridinin nasıl çizildiği	1
yılların yüzyıla nasıl çevrildiği	1
öğrencilerin başlangıçtaki durumları	8
zaman şeridinin ne olduğunu bilmiyorlar	2
yüzyıl kavramını bilmiyorlar	1
zaman şeridine isim vermemişler	1
zaman şeridinde zamansal sıralamayı yapamıyorlar	1
milattan önce-milattan sonra ve tarih öncesi-tarihi çağları karıştırma	1
takvim bilgileri eksik	1
genel bilişsel giriş davranışlarında (okuma, okuduğunu anlama, neden-sonuç ilişkisi kurma vb.) eksiklikler	1
süreçteki gözlemler	53
bazı öğrenciler zaman şeritlerine isim verebildiler	1
bazı öğrenciler zamansal sıralamayı doğru yapabildiler	1
zaman şeridini kavradılar	1
zaman şeridi üzerinden sorulan sorulara doğru cevaplar verebildiler	1
zaman şeridi oluşturmada güçlük yaşayan öğrenciler var	1
çağları ayırt etmede yaşanan güçlük devam ediyor	1
zamanla her şeyin değişebileceği anlaşıldı	1
bazı öğrenciler ilkçağda yer alan yıllar ile ortaçağda yer alan yılları karıştırıyor	1
sürekliliği algıladılar	2
bilimsel çalışmaların ve icatların da kronolojisi olduğu anlaşıldı	1
değişimi algıladılar	3
zaman şeridindeki veriyi yorumlamada oldukça geliştiler	1
yakınlık-uzaklık algıları gelişti	1
çağ kavramı anlaşıldı	2
çağ kavramında bazı öğrencilerde sorun var	1
milattan önce-milattan sonra kavramlarında istenilen seviyeye yaklaştık sayılır	2
bir yılın hangi yüzyılın içinde olduğu sorusuna doğru cevap veriyorlar	1
yüzyıl kavramı anlaşıldı	1
zaman şeridinde yer alan bilim insanlarından hangilerinin her iki yüzyılda da yaşadığını doğru tespit edebildiler	1
çeyrek kavrandı	1
zaman şeridi çizmede ilk derslere göre daha başarılılar	1
zaman şeridinde zamansal sıralama ve düzenleme yapamayan birkaç öğrenci var	1
ödevler istenilen düzeyde değil	1
canlandırdığı bilim insanının kaçınıcı yüzyılda ve hangi çağda yaşadığını doğru söyleyebildi	17
canlandırdığı bilim insanının kaçınıcı yüzyılda yaşadığını doğru söyleyebildi ancak hangi çağda yaşadığını söyleyemedi	3
canlandırdığı bilim insanının kaçınıcı yüzyılda ve hangi çağda yaşadığını söylerken zorlandı	1
canlandırılan bilim insanlarından en yaşlısını doğru olarak belirleyebildiler	1

bir öğrenci kaçıncı yüzyılda yaşadığını cevaplayamadı	1
dört öğrenci yaşadığı çağı bilemedi	1
milattan önce dönemde yer alan yıllardan hangisinin günümüze daha uzak ya da daha yakın olduğu anlaşıldı çünkü en yaşlı bilim insanını doğru söylediler	1

Aşağıda her bir kategori tanımlanmıştır ve açıklanmıştır:

Materyalin etkililiğine ilişkin kararlar

Bu kategori, öğretmenin, uygulama sürecinde kullandığı materyallerin etkililiğine ilişkin aldığı kararlarını içermektedir. Öğretmen uygulama sürecinde bazı kararlar almıştır. Bu kararlar şunlardır: Öğrencilere daha çok zaman şeridi örneği gösterilmelidir ve onlara daha çok zaman şeridi çizdirilmelidir. İlk başlarda basit olan çizgisel, metrik ve hat olan zaman şeritleri kullanılmalıdır. Senkronik zaman şeridi etkili olmamaktadır. Sanal müze ziyaretlerinin öğrencilerin ilgilerini ve dikkatlerini çekmemiştir. Videolar etkili olmuştur. Bu durumda zaman şeritlerinin öğrencilere zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında etkili bir araç olduğu söylenebilir.

Zaman şeridi

Bu kategori, öğretmenin öğrencilerinin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini geliştirmek için kullandığı materyallerden biri olan zaman şeridini nasıl kullandığını ve zaman şeridinin içeriklerinin ne olduğunu içermektedir. Tablodan öğretmenin çok farklı konuları içeren zaman şeritleri sunduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilere de zaman şeritleri çizdirdiği görülmektedir. Uygulamada zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında en çok kullanılan materyal zaman şeridi olduğu anlaşılmaktadır.

Kavram karikatürü

Bu kategori, öğretmenin kullandığı materyallerden biri olan zaman karikatürünü hangi amaçla kullandığını içermektedir. Öğretmen, öğrencilerin zaman ve kronoloji arasındaki ilişkiyi anlayabilmeleri için kendi hazırladığı kısa bir kavram karikatürünü sunmuştur. Ancak kavram karikatürünü süreçte başka kullanmaması dikkat çekicidir.

Video

Bu kategori, öğretmenin öğrencilere konu ile ilgili izlettiği videoların kaynaklarını içermektedir. Öğretmen Eğitim Bilişim Ağından (EBA) ve başka kaynaklardan konu ile ilgili videolar izletmiştir.

Sanal müze ziyaretleri

Bu kategori, öğretmenin öğrencilere konu ile ilgili izlettiği videoların kaynaklarını içermektedir. İki farklı müze sanal ortamda ziyaret edilmiştir.

Rol oynama

Bu kategori, öğretmenin rol oynama yöntemini nasıl kullandığını içermektedir. Öğrenciler seçmiş oldukları bilim insanını rol oynama yöntemiyle canlandırmışlardır. Her öğrenci bu etkinliği yapmıştır.

Düzanlatım

Bu kategori, öğretmenin hangi kavramları açıklamada düzanlatım yöntemini kullandığını içermektedir. Öğretmen bazı kavramları ve konuları açıklamada düzanlatım yöntemi kullanmıştır.

Soru cevap

Bu kategori, öğretmenin süreçte doğrudan kavramların anlaşılması amacıyla sorduğu soruları içermektedir. Öğretmen temel kavramların anlaşılıp anlaşılmadığını tespit etmede ve bazı önemli noktalara dikkat çekmede soru-cevap yöntemini kullanmıştır. Örneğin “Canlandırılan bilim insanlarından hangisi günümüze daha yakın bir zamanda yaşamıştır?” ya da “Hangi bilim insanı farklı iki yüzyılda da yaşamıştır?” gibi.

Gösterip yaptırma

Bu kategori, öğretmenin neyi kazandırma gösterip yaptırma yöntemini kullandığını içermektedir. Öğretmen zaman şeridinin nasıl çizileceğini ve yılların yüzyıla nasıl çevrileceğini göstermede bu yöntemi kullanmıştır.

Öğrencilerin başlangıçtaki durumları

Bu kategori uygulamanın başında öğrencilerin sahip oldukları genel ve özel bilişsel giriş davranışlarını (ön öğrenmeleri) içermektedir. Özellikle öğrencilerin genel bilişsel giriş davranışlarındaki eksiklikler dikkat çekmektedir.

Süreçteki gözlemler

Bu kategori süreçte öğrencilerde gözlenen durumu içermektedir. Öğrenciler, uygulamanın başındaki durumlarına göre, zaman şeridi çizmede, doğru zamansal sıralama yapmada ve zaman şeridini yorumlamada gelişme kat etmişlerdir. Ancak zaman şeridi çizemeyen, zaman şeridinde zamansal sıralama ve düzenleme yapamayan birkaç öğrenci de vardır. Tablodan uygulama sürecinde ve sonunda çağ, yüzyıl, değişim, süreklilik, yakınlık-uzaklık, milattan önce-milattan sonra, çeyrek kavramlarının kavrandığı anlaşılmaktadır. Ancak çağları ayırt edemeyen öğrenciler ve yaşadığı çağı bilemeyen öğrenciler de (4 öğrenci) vardır. Yirmi bir öğrenciden on yedisinin “canlandırdığı bilim insanının kaçınıcı yüzyılda ve hangi çağda yaşadığını doğru söyleyebilmesi” dikkat çeken bir bulgudur. Bu bulguya dayanarak rol oynamanın zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Özetle öğrencilere zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında; zaman şeridinin etkili bir araç olduğu, rol oynamanın etkili bir yöntem olduğu ve gerçekleştirilen uygulamaların genel olarak işe yaradığı söylenebilir.

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin geliştirilmesinde, çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının etkili olup olmadığını incelenmiştir ve etkili uygulamalar tanımlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada veriler başarı testi ve araştırma günlüğü ile toplanmıştır.

Araştırmada özetle şu bulgulara ulaşılmıştır: Ön test puan ortalaması ile son test puan ortalaması arasında son test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu söylenebilir. Öğretmen uygulama sürecinde bazı kararlar almıştır. Bu kararlar; “Öğrencilere daha çok zaman şeridi örneği gösterilmelidir ve onlara daha çok zaman şeridi çizdirilmelidir.”, “İlk başlarda basit olan çizgisel, metrik ve hat olan zaman şeritleri kullanılmalıdır.”, “Senkronik zaman şeridi etkili olmamaktadır.”, “Sanal müze ziyaretlerinin öğrencilerin ilgilerini ve dikkatlerini çekmemiştir.”, “Videolar etkili olmuştur.” Bu durumda zaman şeritlerinin öğrencilere zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında etkili bir araç olduğu söylenebilir. Zaman şeridi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında en çok kullanılan materyal olmuştur. Öğrenciler, uygulamanın başındaki durumlarına göre, zaman şeridi çizmede, doğru zamansal sıralama yapmada ve zaman şeridini yorumlamada gelişme kat etmişlerdir. Öğrenciler çağ, yüzyıl, değişim, süreklilik, yakınlık-uzaklık, milattan önce-milattan sonra, çeyrek kavramlarını anlamışlardır. Ancak bazı öğrencilerde bu gelişim sağlanamamıştır. Rol oynamanın zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında etkili bir yöntem olduğu görülmüştür.

Zaman şeridi çizemeyen, zaman şeridinde zamansal sıralama ve düzenleme yapamayan, çağları ayırt edemeyen ve yaşadığı çağı bilemeyen öğrenciler de vardır. Bu durum öğrencilerin genel bilişsel giriş davranışlarındaki eksiklikler ile açıklanabilir. Genel nitelikteki bilişsel giriş davranışları, her tür öğrenme için gerekli olan giriş nitelikleridir ve okuldaki başarıda en önemli faktör olarak görülmektedir. Ancak, genel nitelikli bilişsel giriş davranışları değişmeye dirençli özelliklerdir (Senemoğlu, 2013, s. 446-447). Uygulamanın başında genel bilişsel giriş davranışlarında (okuma, okuduğunu anlama, neden-sonuç ilişkisi kurma vb.) eksik olan öğrenciler vardı.

Sonuç olarak, öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin geliştirilmesinde, çeşitli etkinlikler uygulanmasının ve sınıfta çoklu ortam kullanılmasının genel olarak etkili olduğu, zaman şeridinin etkili bir materyal, rol oynamanın etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Bu çalışma sonunda getirilebilecek öneriler ve araştırmanın sınırlılıkları hakkında daha ayrıntılı bilgi vereceği düşünüldüğünden aşağıda öğretmenin süreçle ilgili yapmış olduğu yansıtma sunulmuştur.

Bu araştırmanın öğretim uygulamalarımı geliştirmek adına bana çok şey kattığını düşünüyorum. Zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ne olduğunu ve bu becerinin geliştirilmesinin ne kadar önemli olduğunu gördüm. Geçen yıl da 7. sınıflara girmiştım aynı üniteyi işleştım. Bu becerinin öneminin, ne olduğunu ve nasıl kazandırılacağına farkında değildim. Çocukların becerilerini geliştirmek için onları işe katacak bir etkinlik yaptırmamıştım. Mesela zaman şeridi çizdirmemiştım. Artık çizdireceğim. Uygulama öncesinde çocukların bu beceriyle ilgili şimdiye kadar sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere sahip olmadıklarını gördüm. Bu beceri tek bir etkinlikle ve kısa bir sürede gerçekleşecek bir beceri değil. Bundan sonra her sınıf seviyesinde kazanımlara uygun olarak bu beceriyi geliştirebilmek için etkinlikler yapacağım. Rol oynama yönteminin bu becerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Bu yöntem hem çocukları işe katıyor, hem eğlenmelerini sağlıyor. Öğrenciler bana en çok bu etkinliği sevdiklerini söylediler. Canlandırma yaptıkları kişiler üzerinden sorular sorularak zaman ve kronoloji becerileri çok rahat geliştirilebiliyor ve ölçülebiliyor. Süreç, beceri geliştirme dışında hem öğretmen hem bir birey olarak bana çok önemli bir şeyi kanıtladı: “Sevmeyen çocuk öğrenemez.” Öğretim yapmadan önce ilk adım olarak çocukların beni sevmesine çalışacağım. Çocukların beni sevmelerine çalıştım. Beni sevdiklerini ve bu sevginin becerinin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum. Öğrencilere yazı yazdırmanın kısıtlı seviyede tutulması gerektiğini teyit ettim. Çünkü yazdırarak vakit boşa harcanıyor. Bunun yerine etkinlik yapılabilir, soru çözdürülebilir. Daha verimli bir öğrenme olacaktır. Ayrıca öğrenciler de yazı yazmaktan pek hoşlanmıyor. Öğretimde ölçmede kullanılabilecek bazı uygulamaları öğrendim. Bundan sonra bir plan hazırladığımda ön test-son test kullanarak ve günlük tutarak yaptığım bir uygulamanın etkililiğini değerlendirebilirim.

Bu araştırmada şunları fark ettim. Zaman ve kronolojiyi algılama becerisi her seviyedeki öğrencilerde geliştirilebilir. Dersine girdiğim sınıfın akademik başarısı oldukça düşüktü. Hatta çoğu öğretmen “neden bu sınıfta uygulama yaptığını” sordu ve

“çok daha iyi bir sınıfta uygulama yapabileceğimi” söyledi. Çalışmamda istediğim gibi olmayan şeyler olmakla birlikte çalışmamdan memnun olduğum kısımlarda var. Çünkü öğrencilerim zaman ve kronolojiyi algılama becerisiyle ilişkili gelişmeler gösterdiler. Artık milat hesaplaması yapabiliyorlar, zaman içerisinde değişimlerin olabileceğini kavradılar, zamansal olarak yakınlık-uzaklık algısına sahip oldular, zaman şeritlerini yorumlayabiliyorlar. Çağ kavramıyla ilgili olarak bazı eksiklikler olsa da artık bilgi sahibi oldular. Zaman şeridi hakkında da artık yeterince bilgiler var. İlk derslerde bana zaman şeridi ne diye sormuşlardı, önbilgileri oldukça eksikti.

Öğrencilerimin zaman ve kronolojiyi algılama becerisiyle ilişkili olan bazı kazanımları edinmeleri beni oldukça mutlu etti. Kendimi yeterli hissettim. Ancak öğrencilerimin bazı kazanımları edinmemeleri beni üzdü. Bazı kazanımların edinmemelerinin iki nedeni olabilir. Birincisi, ders planında öğrencilerin zorlanabilecekleri çağ kavramı, zaman şeridi çizme gibi bazı kavram ve becerilere yönelik ekonomik bir etkinlik planlayabilirdim. Sınıfta bu kavram ve becerilere olabildiğince yer verdim. Ama öğrenmeleri için yeterli olmadı. İkincisi, üniteye ayrılan süre çok kısaydı. Benim geliştirmem gereken beceri ise çok boyutlu olan 6 alt becerisi bulunan bir beceriydi. Bu kısıtlı sürede kazandırabilecek olduklarıma yoğunlaşmak geri kalanlarda ise en azından bilgi sahibi olmalarını sağlamak istedim. Belki bunu düşünmekte yanlış ettim. Kazanmakta zorlandıkları o bilgi ve becerilere sadece sınıf içerisinde yer verdim. Sınıf dışında ödev vermek gerekiyordu belki de. Bunu yapmamamın nedeni de daha önce verdiğim ödevleri yapmayan öğrencilerin çok olmasıydı. Öğrencilerimin belli bir ön bilgiyle gelmesi gerekiyordu. Yedinci sınıf oldukları için çağ, takvim, zaman şeridi gibi kavramları bilmeleri gerekiyordu, benim de geliştirmem. Ancak öğrencilerimin ön bilgileri çok eksikti. Öğrencilerimin bilgi sahibi olmasını sağlamak anca yetiştirilebilecek bir şeydi.

Bilimsel bir çalışma yapmak amacıyla ilk defa ders işledim. Bu benim için bir ilkti. Derslerimi genelde planlarım ama bu kadar detaylı ve yazıya dökerek değil. İlk defa alanımla ilgili bir beceriyi ve nasıl kazandırılması gerektiğini bu kadar detaylı inceledim ve bilgi edindim. Bu çalışma sayesinde öncelikle bilgi seviyem değişti. Artık zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ne olduğunu ve ne kadar önemli olduğunu detaylıca biliyorum. Bu beceriyi nasıl kazandırmam gerektiğini de öğrendim diyebilirim. En azından çalışma yaptığım sınıfla aynı seviyede olan bir sınıfta bu becerinin nasıl kazandırılması gerektiğini öğrendim.

Bu çalışmada farklı olarak zaman kapsülü de kullanabilirdim. Öğrencilerin yaptıkları çalışmalarını zaman kapsülü şeklinde saklasaydım iyi olurdu bence. Belki çalışma kapsamı dışında olacaktı ama okulun sonunda zaman kapsülünü açarak çocuklarla değerlendirme yapardık. Onlar içinde farklı bir uygulama olurdu. Zaman kapsülünün uygulanmaması tamamen benim eksikliğimdir. Çocuklarla bireysel görüşmeler ve hafta sonu kurslarında çeşitli etkinlikler yapabilirdim. Belki süreyi uzatmalıydım diye düşünüyorum. Çocuklarla bireysel görüşme yapmamın nedeni yeterli zamanın ve uygun bir ortamın olmamasıdır. Hafta sonu kursunda da yaptığım etkinlikleri destekleyebilirdim ama kurslara çok az öğrenci devam ediyordu.

Öğrenemeyecek çocuk olmadığına inanıyorum. Buna daha önce de inanıyordum, bu çalışmayla kendime kanıtlamış olduğuma inanıyorum. Gerekli olan koşullar sağlandığında bu beceri her çocukta geliştirilebilir. Benim öğrencilerim şanssız bir kesim ve bu beceriden, derslerden daha önemli gündemleri var. Bu nedenle öğrenebildikleri her şey benim için çok anlamlı. Beni sevmelerine çaba sarf ettim ki dersime önem verip benim dediklerimi dinleyerek bu becerilerini geliştirebilsinler. Öğrencilerim çoğu noktada beni kırmadı, derste yaramazlık yaptıklarında üzüldüğümü söylediğimde sustular, bazı ödevlerini yapmadılar ama içten bir şekilde buna da kızmadım. Çünkü aile ortamları hakkında, okul dışındaki alışkanlıkları hakkında bilgim var. Okul dışında derslerle ilgilenmelerini beklemiyordum.

Bu uygulama benim için kesinlikle iyi bir tecrübeydi. Zaten tecrübenin kötüsünün olmadığına inanıyorum. Sınıfımı akademik başarısının düşük olması benim için tecrübemin en önemli boyutu. Böyle bir sınıfta nasıl çalışma yürütülebileceğini gördüm.

Bu uygulamayla birçok zaman şeridi çizme ve çizdirme, çocuklar için PowerPoint sunusu hazırlama, bilimsel çalışma yapma (özellikle bir problemin çözümü için veri toplama), rol oynama yöntemini uygulama gibi beceriler edindim.

Sosyal bilgiler öğretmeni olarak; bu becerinin geliştirilmesi gereken konularda artık öğrencilere muhakkak zaman şeridi çizdireceğim. Muhakkak insanlık tarihini anlatan zaman şeridini sunacağım. Çünkü öğrenciler bu ikisinde oldukça eksikler ve becerinin en temelinde de bunlar yer alıyor. Bu beceri 4. sınıftan itibaren geliştirilmesi gereken bir beceri ve sosyal bilgilerde sadece benim çalışma yaptığım sınıf seviyesinde ve ünite de yer almıyor. O nedenle oldukça işime yarayacağını düşünüyorum. Farklı sınıf seviyelerinde farklı ünitelerde uygulayabileceğim etkinlikleri öğrendim.

Sosyal bilgiler öğretmeni olarak gerçekten bu becerinin önemli olduğuna inanıyorum. Bu beceri olmadan çocuklar tarihi bilgileri anlamlandıramaz. İnsanın tam anlamlandıramadığı bir şeyi de sevmesi, ilgi duyması beklenemez. Tarihi sevdirebileceğim bu beceriyi geliştirebilmek benim için oldukça önemli. Bu beceriyi geliştirmek benim için oldukça onure edici olur, çünkü çocuklarda hayatları boyunca kullanabilecekleri bir temel oluşturmuş olacağım. Eğer yüksek lisanstan mezun olabilirim ilerleyen yıllarda da akademik çalışma yaparsam bu konu üzerine çalışmayı düşünüyorum. Çünkü bu konu hakkında temelim oluştu. Daha güzel ve kapsamlı bir çalışma yapabilirim.

Bu deneyimi kesinlikle tekrarlamak isterim. Tekrar yapsam elbette aynı olmaz. Öğrencilerle birebir görüşme, zaman kapsülü uygulaması ve hafta sonu kursunda da farklı etkinlikler yapma düşünceleri aklımda kaldı. Aslında hafta sonu kurslarında da yapmak istedim. Ancak çok az öğrenci kursa devam ediyordu. Şuan düşünüyorum da onları kursa çekebilmek için bir fikir üretebilir miydim? Üretseydim bu onları çok zorlamak ve bencilce zorla bir şey yaptırmak mı olurdu? Zaten okula istemeyerek geliyorlar ve sıkılıyorlardı. Bu sorular beni durdu ve karar veremedim. Zaman kapsülü uygulamasını yapamamak tamamen benim eksikliğim bunu yaptırabilirdim. Birebir görüşme içinde yer ve zaman sıkıntım vardı. Ancak planlamayı iyi yapabilseydim koşulları zorlasaydım belki bunu da yapabilirdim. Bunda hem benim hem koşulların etkisi var.

Sonuç olarak, bu uygulamanın, sosyal bilgiler eğitiminde önemli bir beceri olan zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasında yapabileceğim öğretim uygulamalarımı geliştirdiğini söyleyebilirim.

KAYNAKÇA

- Ablak, S. (2017). *Sosyal bilgiler programındaki becerilere ilişkin öğrenci algularının incelenmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaba, B. (2009). *Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi öğretiminde çoklu ortam kullanımının akademik başarı ve tutumlara etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaba, B., Keçe, M. ve Erdem, M. (2012). Sosyal bilgiler dersinde çoklu ortam kullanımının öğrencilerin zaman-kronoloji ve değişim sürekliliği algılama becerilerine etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 237-257.
- Akçalı, A. A. ve Aslan, E. (2012). Tarih öğretiminin iyileştirilmesi yolunda alternatif bir yöntem: Sözlü tarih. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 669-688.
- Akın, E. (2015). *Çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretimin 6. sınıf öğrencilerinin anlama becerilerine ve Türkçe dersi tutumlarına etkisi: Muş ili örneği* (Doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Altınışik, S. (2001). *Sosyal bilgiler dersinde çoklu ortamın öğrencilerin akademik başarıları ve derse karşı tutumları üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altun, A. ve Kaymakçı, S. (2016). Zaman ve kronolojinin öğretiminde bir materyal: Zaman şeritleri. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 157-192.
- Aydemir, M. (2015). *Ortaokul sosyal bilgiler programında öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerin kazanım ve etkinlikler ile öğrenci çalışma kitaplarında yer alma düzeyinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Aydemir, M. (2017). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan beceriler açısından incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 3(2), 1-17.

- Aykaç, N. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 46-73.
- Bulut, R. (2018). *Çoklu ortama dayalı sosyal bilgiler öğretiminin motivasyon, akademik başarı ve tutuma etkisi* (Doktora tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: Öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 969-990.
- Çelikkaya, T. ve Kürümlüoğlu, M. (2017). 2005 Sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması hedeflenen alan becerilerine kitaplarda yer verilme durumu. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 141-158.
- Çelikkaya, T. ve Kürümlüoğlu, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin kronoloji becerilerinin saptanmasına yönelik bir çalışma. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 150-173.
- Çelikkaya, T. , Yıldırım, T. ve Kürümlüoğlu, M. (2019). Öğrenciler ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin programdaki becerilere ilişkin beceri hiyerarşileri, gerekçeleri ve önerileri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 111-132.
- Çiviler, M. (2019). *Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini geliştirme: Bir eylem araştırması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Danacıoğlu, E. (2001). *Geçmişin izleri: Yanıbaşımızdaki tarih için bir kılavuz*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı
- Demircioğlu, İ. H. (2005). Sekizinci sınıf öğrencilerinin tarih öğretiminde kullanılan zaman ve kronolojiyle ilgili bazı kavramları anlama düzeyleri. *Eurasian Journal of Educational Research*, (19), 155-163.
- Demircioğlu, İ. H. (2009). Trabzonlu bir yerel tarihçi: Hasan Umur. *Karadeniz Araştırmaları*, 6(22), 115 -122.
- Demircioğlu, İ. H. (2014). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. (4.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Demircioğlu, İ. H. ve Akengin, H. (2012). Zaman ve mekâna ilişkin becerilerin öğretilimi. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretilimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi* içinde (s. 187-224). Ankara: Pegem Akademi.
- Dere, İ. ve Dinç, E. (2018). Yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 115-127.
- Durak, S. E. (2019). *Kars Müzesindeki eserler yoluyla 7. Sınıf öğrencilerinin zaman ve kronoloji algılarını ölçme* (Yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Dündar, Ş. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarının yapılandırmacı özellikler açısından değerlendirilmesi* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, M. (2017). *6-7. sınıf sosyal bilgiler programında bulunan alana özgü becerilerin etkinlikler yoluyla kazandırılması* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Filoğlu, S. (2018). *2005 Sosyal bilgiler programındaki alan becerilerinin öğrencilerin öznel algılarına göre kazanılma durumları* (Yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Güngör Akıncı, B. ve Dilek, D. (2012). Sosyal bilgiler öğretiminde temsili resim kullanımıyla tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 5-27.
- İlhan, G. O. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde çoklu ortam kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- İzmirli, S. (2012). *Öğrenen ve sistem hızında ilerleyen farklı çoklu ortam sunum türlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. (Y. Uzuner ve M. Özten Anay, Çev. Ed.) Ankara: Anı

- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi* (4.Baskı). Ankara: Pegem A.
- Kekeç, M. (2018). *Zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasında modelleme tekniğinin kullanılması* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kıbıncı, N. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, velilerin ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersi becerilerine ilişkin önem sıraları* (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Kırpık, C. (2009). Tarih ve sosyal bilgilerde aktif öğrenme. Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M. ve Smart, D. (Ed.), *Çok kültürlü bir Avrupa için tarih ve sosyal bilgiler eğitimi* içinde (s. 65-80). Ankara: Harf Eğitim.
- Köklü, N. (2001). Eğitim eylem araştırması-öğretmen araştırması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), 35-4.
- Kumru, G. (2009). *Tarih öğretimi açısından sözlü tarih yazımı: Karaca Ahmet Dergahı örneği* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Marancı, Ş. (2017). *Fotoğraflarla 7. Sınıf öğrencilerinin tarihsel zaman algısı* (Yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6-7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu (taslak basım)*. Ankara: MEB.
- Mutluer, C. (2013). Sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri (İzmir Menemen örneği). *Turkish Studies*, 8(7), 355-362.
- Öztaşkın, Ö. (2014). Sosyal bilgiler dersinde PowerPoint sunum destekli öğretimin akademik başarıya ve öğrenme yaklaşımlarına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 285-320.

- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım* içinde (s. 18-21). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, Z. F. (2017). Sosyal bilgiler dersinde zaman kapsülü uygulaması. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)*, 7(1), 34-41,
- Öztürk, Z. F. ve Öztürk, T. (2018). Sosyal bilgiler dersinde zaman kapsülü kullanımına yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 52-71.
- Öztürkmen, A. (1998). Sözlü tarihî yerel tarih araştırmalarına katkısı. *Yerel Tarih Yarışma Dergisi*, 1(1), 12-15.
- Pala, F. ve Şimşek, A. (2016). Sosyal bilgiler derslerinde tarihlerin (dates) öğretimi. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 136-156.
- Safran, M. ve Ata, B. (1998). Okul dışı tarih öğretimi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 87-94.
- Safran, M. ve Şimşek, A. (2006). İlköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının gelişimi. *İlköğretim Online*, 5(2), 87-109.
- Sağlam, H. İ., Tınmaz, E. ve Hayal, M. A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin “zaman ve kronolojiyi algılama” becerisini öğretme deneyimlerine fenomenolojik bir bakış. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 49-66.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. (23. Baskı). Ankara: Yargı.
- Sidekli, S., Tangülü, Z. ve Yangın, S. (2013). Sosyal bilgiler öğretimi: Öğretmenim bana hikaye anlatır mısın? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 311-323.
- Şimşek, A. (2006). *İlköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının gelişimi ve öğretimi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Şimşek, A. (2007). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kronolojik algılarının geliştirilmesine yönelik yarı deneysel bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 589-615.
- Şimşek, A. ve Bal, S. (2010). Tarih şeridi aracılığıyla öğretmen adaylarının tarihsel zaman algılarının incelenmesi. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 124-151.
- Taşkıran, C. , Baş, K. ve Bulut, B. (2016). Sosyal bilgiler dersinin kendine özgü becerilerinin kazandırılma düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 1-19.
- Tural, A. (2017). Prospective social studies teachers' attitude towards oral history studies. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 6(3), 1409-1419.
- Tutaysalgır, H. (2006). *Power Point sunu programıyla hazırlanan sosyal bilgiler dersi öğretim materyalinin öğrenci tutum ve performanslarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Uşun, S. (2012). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Nobel.
- Ünal, İ. ve Düşkün, İ. (2015). Modelle öğretim yönteminin fen eğitimindeki yeri ve önemi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 1-18.
- Üztemur, S. (2017). *Sosyal bilgiler öğretimi bağlamında tarihi mekânlar ve müze ile eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi ve uygulanması: Manisa ili örneğinde bir eylem araştırması* (Doktora tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Üztemur, S., Dinç, E. ve Acun, İ. (2018). Müzeler ve tarihi mekânlarda uygulanan etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin sosyal bilgilere özgü becerilerinin geliştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 294-324.
- Yalçınkaya, M. (2017). *Çoklu ortam kullanımının ilkokul öğrencilerinin akademik başarı, motivasyon ve kaygı düzeylerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

Ek-1: Uygulama Planı

1.Hafta (3-7 Şubat 2020)

Ön test uygulamasının yapılması

Ön test sonuçlarının analiz edilmesi

2.Hafta (10-14 Şubat 2020)

Süre: 3 ders saati (120 dakika)

Kazanım: Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler.

Strateji-Yöntem-Teknik-Etkinlik: sunuş, düz anlatım, soru-cevap, video, zaman şeridi sunma, zaman şeridi çizdirme, kavram karikatürü, kavram haritası, sanal ortamda müze ziyareti

Araç-Gereçler: akıllı tahta, ders kitabı

Dersin İşleniş Aşamaları

- 1- Ünite, kazanımlar ve dersin nasıl işleneceğiyle ilgili öğrencilere bilgi verilmesi
- 2- Zaman ve kronoloji kavramlarının anlatılması
- 3- Zaman ve kronoloji kavramalarını anlatan kavram karikatürünün sunumu ve karikatürün yorumlanması
- 4- “İnsanlık Tarihinin Çağlara Ayrılması” adlı zaman şeridinin sunulması, şeridin yorumlanması ve şerit üzerinden öğrencilere sorular sorulması
- 5- Bilim, teknoloji buluş, keşif, icat ve inovasyon kavramlarının kavram haritası üzerinden anlatımı
- 6- Konuyla ilgili videoların Eğitim Bilişim Ağından izletilmesi ve yorumlanması

7- Yazının gelişimini ve bilgiyi saklamada kullanılan araçları anlatan zaman şeridinin sunumu. Sunumun ardından zaman şeridi üzerinden soruların sorulması

8- Öğretmenin kendi eğitim-öğretim hayatını anlatan zaman şeridini sunması

9- Öğrencilerin kendi eğitim-öğretim hayatlarını anlatan bir zaman şeridi çizmesi

10- SEKA Kağıt Müzesinin genel ağ sitesinin ziyaret edilmesi

11- “15. yüzyıldan Günümüze Bilginin Korunmasında Etkili Olan İcatlar ” adlı zaman şeridinin sunulması, şeridin yorumlanması ve öğrencilere zaman şeridi üzerinden sorular sorulması

3.Hafta (17-21 Şubat 2020)

Süre: 3 ders saati (120 dakika)

Kazanım: Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır.

Strateji-Yöntem-Teknik-Etkinlik: araştırma-inceleme, sunuş, düz anlatım, soru-cevap, video, zaman şeridi sunma, zaman şeridi çizdirme, belgesel izleme, sanal ortamda müze ziyareti, grup ödevi

Araç – Gereçler: akıllı tahta, ders kitabı

Dersin İşleniş Aşamaları

1-Öğrencilere hangi Türk-İslam bilginlerini bildiklerinin sorulması

2- Konuyla ilgili videoların EBA’ dan izletilmesi ve yorumlanması

3- İlk Türk-İslam bilginlerinin, ismi-yaşadığı yıllar-çalışma alanı-eseri şeklinde tablolaştırılarak anlatılması

4- [www. ibttm.gov.tr](http://www.ibttm.gov.tr) adresinden “1001 İcat ve Sırlar Kütüphanesi” adlı belgeselin izletilmesi ve belgeselin yorumlanması

5- İlk Türk-İslam bilginlerinin zaman şeridinde sunulması, zaman şeridinin yorumlanması ve zaman şeridi üzerinden sorular sorulması

6- Genel ağ kullanılarak İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarih Müzesi'nin www.ibttm.gov.tr adresi ile ziyaret edilmesi

7- Takvim kavramının işlenmesi ve belli başlı takvim türlerinin anlatılması

8- Grupların oluşturulması ve Türklerin kullandıkları takvim türlerini araştırarak araştırmalarını kartona (Takvimin adı, resmi ve önemli üç özelliğini belirtilecek şekilde) yapmaları ödevinin verilmesi

4.Hafta (24-28 Şubat 2020)

Süre: 3 Ders saati (120 dakika)

Kazanım:15-20. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.

Strateji-Yöntem-Teknik: sunuş, buluş, düz anlatım, soru-cevap, zaman şeridi sunma, zaman şeridi çizdirme, video

Araç-Gereçler: akıllı tahta, ders kitabı

Dersin İşleniş Aşamaları

1.15-20. yüzyıllarının hangi yılları kapsadığının sorulması

2. Konuyla ilgili videonun EBA' dan izletilmesi ve yorumlanması

3. "15-20. Yüzyıllar Arasında Avrupa'da Yaşanan Bazı Bilimsel Gelişmeler" adlı zaman şeridinin sunumu, yorumlanması ve zaman şeridi üzerinden sorular sorulması

4. Galileo ile ilgili videonun izletilmesi ve yorumlanması

5. İşlenilen konuda yer alan bilimsel gelişmeleri ve icatları konu alan bir zaman şeridinin öğrenciler tarafından çizilmesinin istenmesi

6. Ders kitabında sayfa 143'te yer alan birinci etkinliğin yapılması

7. Geçen hafta verilmiş olan grup ödevinin kontrolünün yapılması

8- Öğrencilere rol kartlarının dağıtılması

5.Hafta (2-6 Mart 2020)

Süre: 3 Ders saati (120 dakika)

Kazanım: Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirir.

Strateji-Yöntem-Teknik: sunuş, soru-cevap, rol oynama, video, zaman şeridi sunma, zaman şeridi çizdirme

Araç-Gereçler: akıllı tahta, ders kitabı, rol kartları

Dersin İşleniş Aşamaları

- 1-Öğrencilere özgür düşüncenin ne olabileceğinin sorulması
- 2- Konuyla ilgili videonun EBA' dan izletilmesi ve yorumlanması
- 3- Özgür düşünceye katkı sağlayan bazı medeniyetlerin zaman şeridinde sunulması, zaman şeridinin yorumlanması ve zaman şeridi üzerinden sorular sorulması
- 4- Öğrencilerin bilim insanlarını rol oynama ile canlandırması
- 5- Öğrencilerin canlandırdıkları bilim insanlarının yaşadıkları zamanla ilgili sorular sorulması (Çağ, yakınlık-uzaklık, yüzyıl kavramları ile ilgili bilgi ve becerilerini ölçmeye yönelik)

6.Hafta (9-13 Mart)

Son test uygulamasının yapılması

Son test sonuçlarının analiz edilmesi

Ek-2: Araştırma Günlüğü

1.Hafta (10-14 ŞUBAT 2020)

Öğrencilerim ile eylem araştırmamızın ilk haftası olduğu için oldukça heyecanlıyım. Ders saatim başlamadan yaklaşık 1 saat önce sınıfın akıllı tahtasını ve genel ağını kontrol ettim. İlk dersimde, öğrencilerime bu ünite sonunda neler öğreneceğimizi özetledim. Ardından geliştirmeye çalıştığım zaman ve kronolojiyi algılama becerisinde yer alan zaman ve kronoloji kavramlarının ne olduğunu anlattım. Öğrencilerimin dikkatini çekebilmek için tarihsel zaman dışında yer alan fiziksel zamandan da bahsettim. Fiziksel zamanın konusu olan gelecekte zaman yolculuklarının yapılma ihtimali konuştuk. Tarih dersinde bahsi geçen zamanda, zamanlar arası geçiş yapamayacağımızı söyledim. Tarih dersinde bahsi geçen zamanda geçmişe dönmenin ihtimal dışı olması nedeniyle zaman içinde yaşananları anlamak için kronolojiden faydalanmamız gerektiğini anlatmaya çalıştım. Ardından öğrencilere zaman ve kronoloji arasındaki ilişkiyi anlayabilmeleri için kendi hazırladığım kısa bir kavram karikatürünü sundum. Sunduğum kavram karikatüründe kronolojiyi abi, zamanı ise kardeş olarak belirttim. Zamanı derleyen ve toparlayanın abisi kronoloji olduğu anlattım.

Öğrencilerime “İnsanlık Tarihin Çağlara Ayrılması” adlı zaman şeridini sundum. Ardından öğrencilerime bu şeridi defterlerine çizmesini söyledim. Şeritle; çağ, zaman, yüzyıl, MÖ, MS, Tarihi Çağ ve Tarih Öncesi Çağ kavramlarını anlattım. Daha sonra çeşitli sorular sorarak zaman şeridini kavramalarını sağlamaya çalıştım. Sınıfta hiçbir öğrencimin yüzyıl kavramını bilmediğini ve yılları yüzyıla çevirme işlemini yapamadıklarını tespit ettim. Örneğin; 1780 yılını 17.yy., 1890 yılını 18.yy. olarak çevirdiler. Öğrencilerime yılların nasıl yüzyıla çevrildiğini gösterdim. Öğrencilerimin MÖ–MS ve Tarih Öncesi-Tarihi Çağları birbirine karıştırdığı tespit ettim. Örneğin; Tarihi Çağlar ne zaman başlar sorusuna Hz. İsa’nın doğumuyla başlar; Tarih Öncesi Çağlar hangi devirleri kapsar sorusuna Hz. İsa’nın doğumundan önceki devirleri kapsar şeklinde cevap verdiler. Öğrencilere bu iki kavramı tekrar anlattım. Hz. Muhammed’in hangi yılda doğduğunu sordum. Bu soruya çoğu öğrencim doğru cevap verdi. Ardından Hz. Muhammed’in hangi Çağ’da yaşadığı sordum. Öğrencilerim: “İlk Çağ” cevabını verdiler. Öğrencilerime zaman şeridini akıllı tahtada tekrar gösterdim ve Hz. Muhammed’in Orta Çağ’da yaşadığını bulmalarını sağladım.

EBA’ da yer alan konuyla ilgili videoları izlettim. Öğrencilerimin videoları dikkatli izlediklerini gözlemledim. Bu durum, öğrencilerime EBA’dan video izletmeye devam etmem gerektiği sonucuna varmamı sağladı.

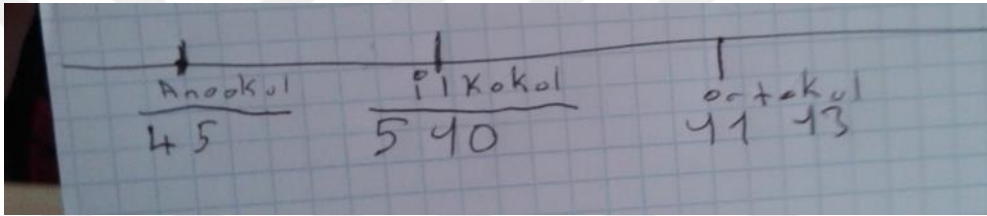
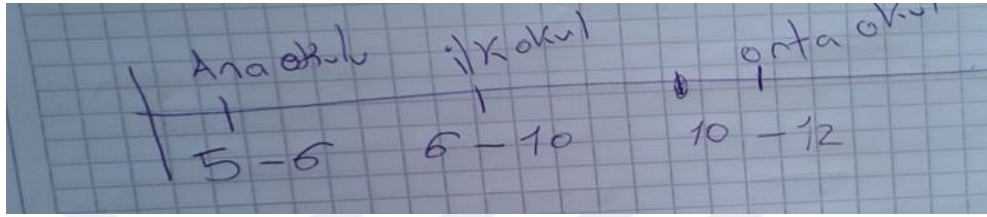
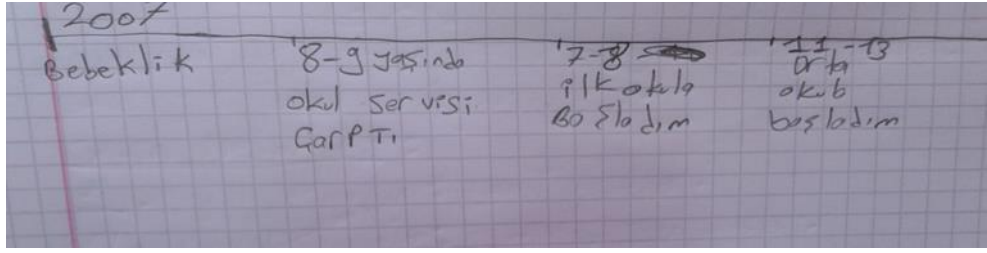
Öğrencilerime, Tarihi Çağların başlamasına neden olan yazının neden bu kadar önemli olduğunu sordum. Öğrencilerimden bir kısmı iletişimi sağladığı bu yüzden önemli olduğunu belirtirken bir kısmı da yazının icadının çokta önemli olmayan bir icat olduğunu düşündüklerini söyledi. Bunun üzerine; kulaktan kulağa oyununu örnek vererek sözel iletişimde yanlış anlaşılmalara olabileceğini, yazı kullanılarak kurulan iletişimin ise daha az yanlış anlaşılmalara yol açacağını böylelikle bilgi birikiminin doğru bir şekilde yapılmasıyla bilim-teknolojinin temelini atıldığını söyledim.

Öğrencilerime, yazının gelişimini ve bilgiyi saklamada kullanılan araçları zaman şeridi halinde sundum. Bu zaman şeridini rahat kavradıklarını ve zaman şeridi üzerinden sorduğum sorulara doğru cevap verebildiklerini tespit ettim. Bu durumun nedeninin zaman şeridinin kısa olması ve konu anlatımının ardından zaman şeridini sunmam olabilir diye düşünüyorum.

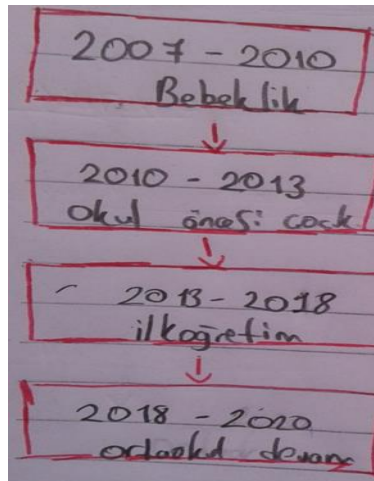
Öğrencilerimin çoğunun; ergenlik çağına girdiğini, derse karşı ilgisinin az olduğunu gözlemledim. Bu eylem araştırmasında çok iyi performans sergilemem gerektiğini biliyorum. Sınıf kontrolünü sağlayabilmek ve öğrenmeleri için çok iyi bir planla ders işlemek benim için çok önemli. Öğrencilerim beni severlerse ben dili kullanarak yaptığım uyarıları dikkate alacaklarını düşünüyorum.

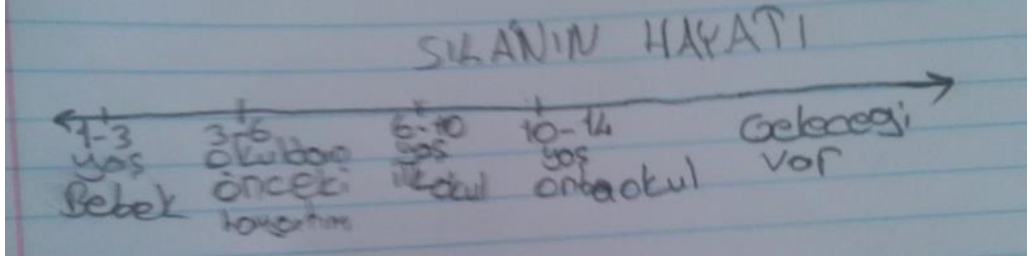
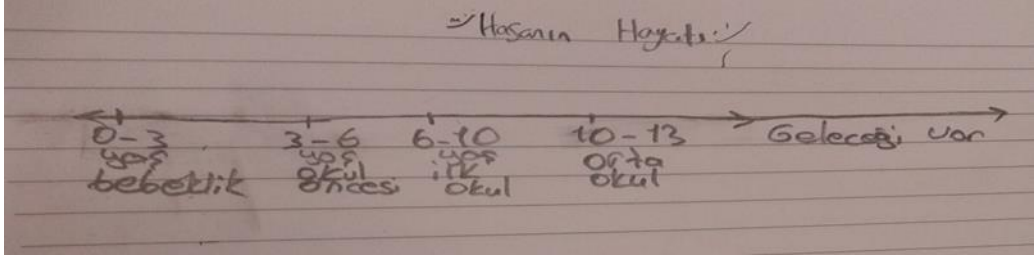
İlk haftanın ikinci dersinde öğrencilerime, kendi eğitim-öğretim hayatımı anlatan bir zaman şeridi sunacağımı söyledim. Öğrencilerim: “zaman şeridi nedir?” diye sordular. Sınıfta hiçbir öğrencimin zaman şeridinin ne olduğunu bilmediğini gördüm. Zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin altı alt becerisinden birinin zaman şeridi çizme olduğunu ve bu becerinin 4. sınıftan itibaren kazandırılmaya başlanması gerektiğini düşünecek olursak öğrencilerimin yaşlarına-sınıf seviyelerine göre zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin oldukça düşük seviyede olduğunu söyleyebilirim. Öğrencilere zaman şeridinin ne olduğuyla ilgili bilgi verdim. Bu bilginin ardından kendi eğitim-öğretim hayatımı anlatan zaman şeridini gösterdim ve öğrencilerden kendi eğitim-öğretim hayatlarını anlatan kısa bir zaman şeridini defterlerine çizmelerini,

yaşadıkları önemli bir olay varsa zaman şeritlerine o olayı da ekleyebileceklerini söyledim. Öğrencilerimin çizdikleri zaman şeritlerine örnekler aşağıdaki gibidir:

Öğrencilerimin çizdiği zaman şeritlerini inceledim ve öğrencilerimin zaman şeridi oluşturmada güçlük yaşadıklarını gördüm. Çoğu öğrencim, zaman şeridine isim vermemişti ve zaman şeridinin ana amacı olan zamansal sıralamayı yapamamıştı. Öğrencilerime zaman şeridinin çizilmesi konusunda yeniden bilgi verdim. Öğrencilerden tekrar eğitim-öğretim hayatlarını anlatan zaman şeridini çizmelerini istedim. Öğrencilerimin çizdikleri zaman şeritlerine örnekler aşağıdaki gibidir:

Bazı öğrencilerim zaman şeritlerine isim vermişlerdi ve zamansal sıralamayı daha doğru yapmışlardı. Bazı öğrencilerim ise zaman şeridini oluşturmada güçlükler yaşamaya devam ediyordu. Bir sonraki derslerde de zaman şeridi çizdirmeye karar verdim. Çünkü bu beceride oldukça eksikler ve bu beceri zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin alt becerisi.

SEKA Kağıt Müzesi'ni, <http://sekagitmuzesi.com> genel ağ adresine bağlanarak ziyaret ettik. Müze ziyaretinin öğrencilerimin dikkatini yeteri seviyede çekmediğini gözlemledim. Bunun nedeninin müzede yer alan çoğu aletin günlük yaşamda öğrencilerin görmemesi ve müzede yer alan resimlerin yeterli seviyede ve nitelikte olmaması olabilir diye düşünüyorum.

Ders bitiminde teneffüste öğrencilerle sohbet ettim. Genel olarak kız öğrencilerim vardı. Aramızda öğrencilerle güzel bir diyalog kuruldu.

“15. Yüzyıldan Günümüze Bilginin Korunmasında Etkili Olan İcatlar” adlı zaman şeridini öğrencilerime sundum. Yapılan icatları inceledik. Günümüzde kullandığımız çoğu teknolojik aletin günümüze yakın bir zamanda-Yakın Çağ'da- icat edilmesinin üstünde durdum. İnsanların uzun yıllar günümüze göre oldukça geride yer alan bir bilim-teknolojiye sahipken günümüzde bu kadar çok icat yapılmasının nedeninin ne olabileceğini sordum. Öğrencilerime yaşadığımız zamanda bilgi aktarımın Ardından zaman şeridi üzerinden öğrencilerime sorular sordum:

1. Günümüze en uzak ve en yakın zamanda yapılan icat hangisidir?

2. Atatürk'ün öldüğü yıl hangi icat yapılmıştır?

3. 15, 19 ve 20. yy.' da yapılan icatlar nelerdir?

4. Yeni Çağ'da ve Yakın Çağ'da yapılan icatlar nelerdir?

Öğrencilerimin geneli 1. , 2. ve 3. soruya doğru cevap verdi; ancak 4. soruya öğrencilerimin önemli bir çoğunluğu doğru cevap veremedi. Bu durum öğrencilerimin çağları ayırt etmede güçlük yaşamaya devam ettiğini göstermektedir. Bunun üzerine “İnsanlık Tarihinin Çağlara Ayrılması” adlı zaman şeridini öğrencilerime tekrar sunarak bilgi eksiklikleri gidermeye çalıştım.

Öğrencilerime hangi teknolojik aletleri daha önemli bulduklarını ve gelecekte de kullanılacağını düşündüklerini sordum. Verilen cevapların geneli, matbaa ve fotokopi makinesi oldu. Öğrencilerin bilgiyi aktarmanın önemli olduğunu ve bilgiyi aktarmada yazının, yazıyı çoğaltmanın ne kadar önemli olduğunu kavrayabildiklerini söyleyebilirim. Bu durum, zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ilişkili olduğu değişim ve sürekliliği algılama becerisinde yer alan sürekliliği algılama becerilerinin geliştiğini gösteriyor.

2.Hafta (17-21 ŞUBAT 2020)

Okula erken gelerek akıllı tahtayı ve genel ağı kontrol ettim. Sonra öğretmenler odasında bekledim. Öğretmenlerle çalışmam konusunda sohbet ettik. Bana neden bu sınıfta çalışma yaptığımı sordular. Çalışma yaptığım sınıfın akademik başarısının oldukça düşük olduğunu, derslere karşı ilgisiz olduklarını bu nedenle zorlanacağımı söylediler. Meslektaşlarımın beni düşünmeleri ve rahat bir çalışma yürütmemi istemeleri beni mutlu etti. Gerçekten daha rahat bir çalışma yürütebileceğim bir sınıf seçebilirdim; ancak sonuçta çalışma yaptığım sınıf da bu ülkenin okulları arasında yer alan bir sınıf ve burada farklı gerçekler olabilir. Ayrıca farklı düzeyde yer alan bir sınıfta ders işlemenin, çalışma yürütmenin beni alanımda geliştireceğine ve tecrübe kazandıracağına inanıyorum. Benim için en önemlisi de farklı düzeyde yer alan öğrencilerimin zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini elimden geldiğince geliştirebilmek. Belki çalışmam sonucunda ön test ve son test arasında anlamlı bir farklılık olmayacak ama yetkili kişiler bu teze bakarsa 7. sınıf olduğu halde okuma-yazmada sorunu olan öğrencilerin olması gibi çeşitli gerçekleri görürler ve eğitim-

öğretim alanında ortaya çıkan sorunlara çözüm üretilebileceğini umuyorum. Meslektaşlarımın bana yönelttiği soruyu da bu düşüncelerim doğrultusunda yanıtladım.

Öğrencilerime, İslam coğrafyasında bildikleri Türk-İslam bilgini olup olmadığını sordum. Sınıftan sadece bir öğrencim: “Graham Bell” cevabını verdi. Bu durum çocukların coğrafya-ırk, genel kültür bilgilerinin 7. sınıf seviyesine uygun olmadığını gösteriyor.

EBA’ dan konuyla ilgili videolar izlettim ve ilk Türk-İslam bilginlerini; isim, yaşadığı yıllar, çalışma alanı, eseri şeklinde tablolaştırarak anlattım. Ardından bilimsel çalışmaların ve icatların insanlara benzediğini; doğumlarının, gençlik dönemlerinin ve ölümlerinin olabileceğini söyledim. İnsanlardan farkının daha uzun ömürlü olmaları olduğu da ekledim. Ardından öğrencilerim bilimsel çalışmaların ve icatların da kronolojisinin olduğunu onayladı.

İlk-Türk-İslam bilginlerinin çoğunun Orta Çağ’da yaşadığını aynı Çağ’da Avrupa’nın bilimde geri olduğunu ve karanlık bir zaman yaşadığını anlattım. Günümüzde ise; Avrupa’nın bilimde bizden ileride olduğunu ve çoğu bilim insanının orada yetiştiğini belirttim. Sınıfça zamanla her şeyin değişebileceği sonucuna vardık. Buradan yola çıkarak öğrencilerimin zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ilişkili olduğu değişim ve sürekliliği algılama becerisinde yer alan değişimi algılama becerilerinin geliştiğini söyleyebilirim.

Öğrencilerime, Orta Çağ’ın hangi yılları kapsadığını sordum. Sınıftan bir kısım öğrenci İlk Çağ’da yer alan yıllar ile Orta Çağ’da yer alan yılları karıştırdı. 4 öğrenci ise doğru cevabı verebildi. Bunun üzerine öğrencilerime Tarihi Çağları zaman şeridi üzerinden konuyu tekrar anlattım.

“1001 İcat ve Sırlar Kütüphanesi” belgeselini izledik. Belgeselin izlenmesinin ardından öğrencilerimle belgesel hakkında konuştuk. Öğrencilerimin çoğu ilk uçmayı deneyen Türk’ü Hezarfen Ahmet Çelebi olarak bildiklerini ve şaşırdıklarını söyledi. İbn-i Firnas’ın Hezarfen Ahmet Çelebi’den önce yaşaması nedeniyle ilk uçan Türk’ün o olamayacağını söyledim. Birinci derste değindiğim Orta Çağ’da İslam dünyası ve Avrupa’nın durumu hakkındaki bilgileri daha detaylıca anlatarak Orta Çağ’da İslam dünyasında günümüzden oldukça farklı bir ortam olmasının ve bilimsel çalışmalara önem verilmesinin üzerinde durdum. Öğrencilerime zamanla her şeyin değişebileceğini

örnekler üzerinden kavratmaya ve öğrencilerimin değişimi algılama becerilerini geliştirmeye çalıştım.

İlk Türk-İslam bilginlerini zaman şeridi halinde sundum. Zaman şeridinde; bilginlerin yaşadıkları yıllar ve yaptıkları çalışmalar yer alıyordu. Zaman şeridi üzerinden aşağıdaki soruları sordum:

1. Ali Kuşçu'nun, Ay'ın haritasını çizmesi mi yoksa İbn-i Firnas'ın uçmayı denemesi mi günümüze daha uzak bir zamanda gerçekleşmiştir?

2. Cihannüma adlı eserin yazılması mı yoksa El-Harezmi'nin "0" rakamını ilk kez kullanması mı günümüze daha yakın bir zamanda gerçekleşmiştir?

3. Karanlık oda deneyi mi yoksa Piri Reis'in Dünya haritasını çizmesi mi günümüze daha yakın zaman da olmuştur?

4. Günümüze en yakın ve en uzak zamanda yaşayan Türk-İslam bilginleri kimler olabilir?

5. Hangi Türk-İslam bilginleri Orta Çağ'da hangileri Yeni Çağ'da yaşamıştır?

6. İlk Çağ'da ya da Yakın Çağ'da yaşayan Türk-İslam bilgini var mıdır?

7. Hangi Türk-İslam bilgini ya da bilginleri Fatih Sultan Mehmet zamanında yaşamış olabilir?

Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplardan zaman şeridindeki veriyi yorumlamada oldukça geliştikleri sonucuna vardım. Özellikle yakınlık-uzaklık algılarının gelişmiş olduğu, Çağ bilgilerinin diğer derslerdeki bilgi seviyelerine göre geliştiğini tespit ettim. Ancak yine de öğrencilerin Çağ bilgilerinin istediğim düzeyde olmadığını söyleyebilirim.

Genel ağı kullanarak, İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarih Müzesi'ni ziyaret ettik. Öğrencilerimin bu ziyareti çok ilgi çekici bulmadığı gözlemlerdim. 10-14 Şubat haftası ikinci derste yaptığımız sanal müze gezisinin de öğrencilerimin dikkatini çekmemesi nedeniyle bundan sonraki derslerde sanal müze gezisi yapmamaya karar verdim.

Ders kitabını tekrar kontrol ettim. Çünkü geçen haftalarda incelediğimde zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin alt becerisi olan takvim bilgisi edinmeye kitapta ve EBA’ da yer alan videolarda yer verilmediğini fark etmişim. Bu bana çok ilginç geldiği için gözümünden kaçan bir şey oldu mu diye tekrar kontrol etme gereği duydum. Ancak gerçekten de bu bilgiye hiç yer verilmediğini gördüm. Bu yüzden bu derste öğrencilerimin takvim bilgisi edinmelerini sağlayamaya çalışacağım.

Öğrencilere, insanların neden takvim kullanma gereği hissettiği sordum. Öğrencilerimden “İnsanlar takvim sayesinde günleri ve ayları bilir.” şeklinde cevaplar aldım. Öğrencilere hangi takvim türlerini bildikleri sordum. Sınıftan sadece bir cevap geldi: Duvar takvimi. Bu durum öğrencilerimin takvim bilgisi konusunda oldukça eksik olduğunu gösteriyor.

Öğrencilerime, Güneş yılı ve Ay yılı hesabına göre oluşturulan takvimlerin olduğu belirtilerek Güneş yılının ve Ay yılının ne demek olduğu detaylıca anlattım. Öğrencilere bazı takvimlerin; Gregoryen takvimin, miladi takvimin, hicri takvimin, on iki hayvanlı Türk takvimin, Rumi takvimin belli başlı özelliklerinden bahsettim.

Ülkemizde miladi takvim kullanılması dolayısıyla özellikle bu takvimin üzerinde durdum. Miladi takvimin başlangıcının Hz. İsa’nın doğum zamanı olduğunu ve doğumunun milat olarak kabul edildiğini anlattım. Ardından öğrencilere, Hz. İsa’nın doğumundan öncesini ve sonrasını kapsayan zamanlara ne isim verdiğimizizi sordum. Soruya sınıfın geneli doğru cevap verdi. Bu durum öğrencilerin artık MÖ ve MS kavramlarını kavrayabildiklerini gösteriyor.

Öğrencileri gruplara ayırdım ve gelecek ders için ödev verdim. Türklerin kullandıkları takvim türlerini araştırarak araştırmalarını kartona (takvimin adı, resmi ve önemli üç özelliğinin belirtilecek şekilde) yapmalarını istedim. Türklerin kullandıkları takvimleri kronolojik olarak kartona yapmaları gerektiği de belirtilerek derse son verdim.

3.Hafta (24-28 ŞUBAT 2020)

Bu hafta işlenecek olan konunun kazanımının “15-20. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.” olması nedeniyle çocuklara 15. ve 20. yüzyıllarının hangi yılları kapsıyor

olabileceği sordum. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan; 15.yüzyılın 1400'lü yılları, 16.yüzyılın 1500'lü yılları, 17.yüzyılın 1600'lü yılları, 18.yüzyılın 1700'lü yılları, 19.yüzyılın 1800'lü yılları, 20.yüzyılın 1900'lü yılları kapsadığı bilgisine sahip oldukları tespit ettim. Bu durum öğrencilerin kronoloji bilgisinde önemli bir yere sahip olan yüzyıl kavramını öğrenmeye başladıklarını göstermektedir. İlk derste sınıftan hiçbir öğrencim yılları yüzyıla çeviremiyordu. Bu ilerleme beni memnun etti.

EBA' dan konuyla ilgili videolar izlettim. Videoları öğrenciler dikkatlice dinledi. Videonun izlenmesinin ardından matbaanın insanların yaşamını oldukça değiştirdiğini ve hala önemini koruyan bir icat olduğunu konuştuk. Zamanında bilgiye ulaşmanın çok zor olduğunu; çünkü elle yazılan kitapların az sayıda olduğunu söyledim ve günümüzle kıyaslama yaptık. Günümüzde çok ucuza bilgiye ulaşabildiğimizi, çok ucuza kitaplar satın alabildiğimizi sınıfça konuştuk. Buradan öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin ilişkili olduğu değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin geliştiğini bana gösterdi.

Öğrencilerimle, günümüzde önemli olan uzay çalışmaları hakkında konuştuk. İlerleyen zamanlarda insanların hangi icatları yapabileceği üzerine sınıfça hayal kurduk. Gelen cevaplardan bazıları şöyle oldu:

1. Gelecekte arabalarımız yerde değil havada olabilir. Uçan araçlar kullanabiliriz.
2. Robotlar her istediğimiz şeyi yapabilir.
3. Bizim yerimize yazı yazan bir kalem olabilir.

Verilen cevaplardan özellikle 3.cevap dikkatimi çekti ve neden böyle bir icat yapılmasını istediklerini sordum. Çocuklar yazı yazmayı sevmediklerini söylediler. Bunu daha önce de çoğu öğrencimden duymam dolayısıyla bu eylem araştırmasında öğrencilere yazı yazdırmayı oldukça kısıtlı tutmaya çalıştım. Yazı yazdırmaya harcayacağım vakti bol örnekler vermeye kullanmak daha mantıklı geldi. Zaten bu derse kadar çok az yazı yazdırmıştım. Hatta fark ettim ki ben sadece İnsanlık Tarihinin Çağlara Ayrılması adlı zaman şeridini yazdırdım-çizdirdim. Çünkü bu en önemli temel bilgiydi ve yazdırmam gerekiyordu. Bunun dışında yer alan kavramları öğrencilerin sadece ezberlememesi gerekiyor. Kavramların tanımı yaptıktan sonra bol örnekler

verdim. Mesela yüzyıl ne demek yazdırmadım. Benim için önemli olan yılları yüzyıllara çevirebilme becerisini kazanmaları ve bu kavramı kavramaları, yüzyıl ne demek ezberlemeleri değil. Çağ nedir yazdırmadım çünkü yeri geldikçe sordum bu yıl hangi Çağ'a denk geliyor diye.

15. ve 20. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan bilimsel gelişmeleri konu alan zaman şeridini sundum. Zaman şeridinde; bilim insanları, doğdukları-öldükleri yıllar, yaptıkları çalışmalar yer almaktaydı. Zaman şeridi üzerinden sorular sordum. Sorduğum sorular şunlardı:

1. Galileo Galilei'nin, Copernicus'un görüşlerini savunması Newton'un yer çekimi kanunu bulmasından önce mi sonra mı gerçekleşmiştir?

2. Gutenberg tarafından geliştirilen matbaanın icadı mı yoksa James Watt'ın buhar makinesini geliştirilmiş halini icat etmesi mi günümüzden daha uzak bir zamanda gerçekleşmiştir?

3. George Moree'in buharla çalışan bir robot yapması mı yoksa Copernicus'un Dünya'nın güneş etrafında döndüğünü söylemesi mi günümüze daha yakın bir zamanda gerçekleşmiştir?

4. Hangi gelişmeler 15. Yüzyılın son çeyreğinde olmuştur?

5. 19. Yüzyılda yapılan icatlar nelerdir?

6. Orta Çağ'da yapılan icat nedir?

7. Zaman şeridine göre iki farklı yüzyılda da yaşayan bilim insanları kimlerdir?

Öğrencilerim bir insanın her iki yüzyılda da yaşamasını ilginç buldu. 1993 doğumlu olmam nedeniyle benim de her iki yüzyılda yaşayan insanlar arasında olduğumu; hem 20.yy. hem de 21.yy.' da yaşadığımı söyledim. Birkaç örnek daha vererek öğrencilerin bu durumu kavramalarını sağlamaya çalıştım. Zaman şeridinde yer alan bilim insanlarından hangilerinin her iki yüzyılda yaşadığını öğrenciler doğru tespit edebildi. Öğrencilerimden biri Atatürk'ün de her iki yüzyılda yaşadığını söyledi. 1881 yılında doğduğu için 19.yy.; 1938 yılında öldüğü için 20.yy.'da yaşadığını belirtti. Örnekler verebildikleri için öğrencilerimin bunu kavradığına inanıyorum.

Öğrencilerimin en çok 4. soruya cevap vermekte zorlandığı tespit ettiğim için yüzyıl kavramında yer alan çeyrek ifadesi tahtada anlattım. Daha sonra yüzyıl kavramında yer alan çeyrek ifadesiyle ilgili çeşitli örnekler vererek sorular sordum:

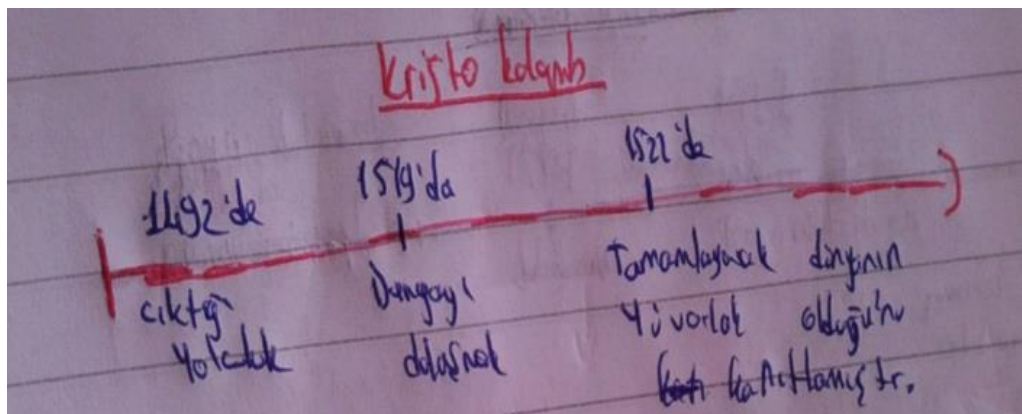
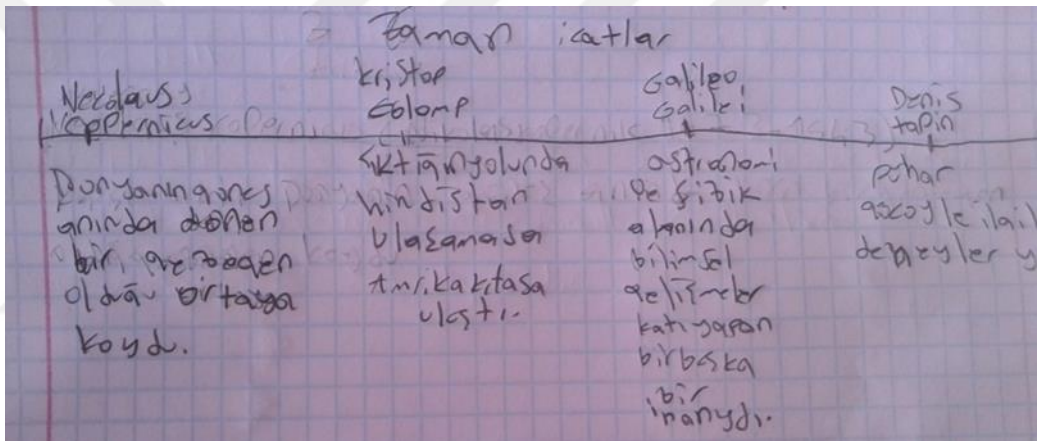
1. 20. yüzyılın son çeyreğine ait bir yıl söyleyiniz?
2. Yaşadığımız yüzyıl hangi çeyrekte yer almaktadır?
3. 1945 kaçınıcı yüzyıl ve çeyrekte yer almaktadır?

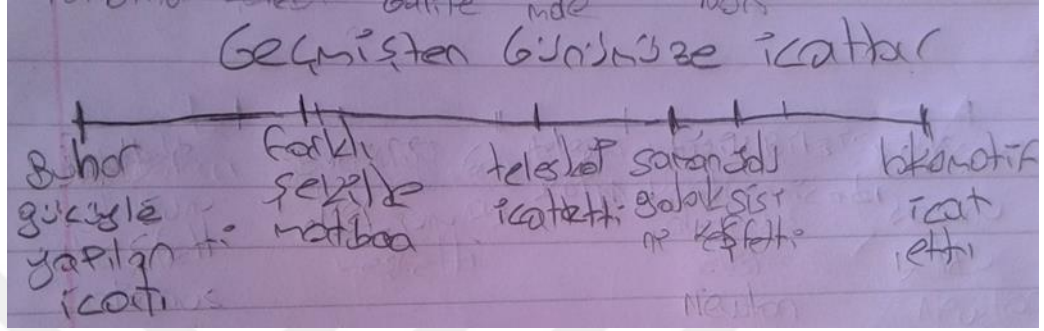
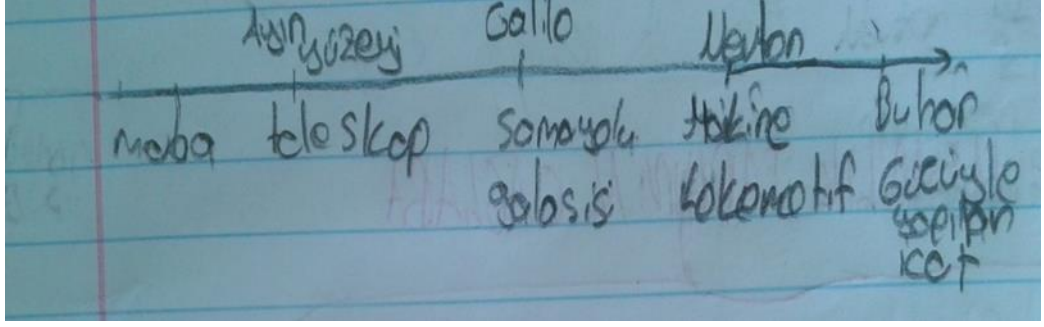
Öğrencilerimin geneli sorulan sorulara doğru cevap verebildi. Bu durum öğrencilerimin yüzyıl kavramında yer alan çeyrek ifadesini kavrayabildiklerini gösteriyor.

<http://imamogluataturkilkokulu.meb.k12.tr/> genel ağ adresinden bulunan Matematik Hikayeleri - 11. Bölüm (Galileo/Dünya Dönüyor) adlı videoyu öğrencilerime izlettim. Ben genelde EBA ya da ders kitabında yer alan videoları izlettim. Ancak bu video araştırma yaparken bir okulun sitesinde bulduğum bir video. Videoyu izledikten sonra geçmiş zamanlarda insanların düşüncelerini özgürce ifade edemediklerini konuştuk. Ardından şuan bize çok bilindik gelen ve doğruluğu tartışılması bile çok güç olan bilgilerin eski zamanlarda kabul edilmediği ve bilinmediği gerçeği üzerine konuşarak zamanla insanların inandıkları bilgilerin değişebileceğini vurguladım. Böylece zaman ve kronolojiyi algılama becerisinde önemli olan zaman içindeki değişimin öğrenciler tarafından kavranmasını sağlamaya çalıştım.

İşlenen konuda yer alan bilimsel gelişmeleri ve icatları konu alan bir zaman şeridinin öğrenciler tarafından defterlerine çizilmesinin istedim. *Öğrencilerimin çizdiği zaman şeritlerine örnekler şu şekildedir:*

Gecmisten Günümüze Yaşayan Bilim İnsanlarının Gelişimi

Öğrencilerimin çizdikleri zaman şeritlerini incelediğimde çoğunun zaman şeridi çizmede ilk derslere göre daha başarılı olduklarını gördüm. Bunun yanında zaman şeridi çizmede başarı düzeyi yükselmeyen, zamansal sıralama ve düzenleme işlemini yapamayan öğrencilerin olduğunu fark ettim. Öğrencilerimin çizdikleri zaman şeridindeki eksiklikleri gösterdim ve düzelttim. Ardından sınıfa zaman şeridi çizerken dikkat etmeleri gereken noktaları anlattım.

Ders kitabında sayfa 143'te yer alan etkinliği sınıftaki tüm öğrencilerime yapmalarını söyledim. Öğrencilerimin yaptıkları etkinliklere örnekler şu şekildedir:

Etkinlik Zamanı		
A. 131-133. sayfalarda yer alan gelişmelerden size göre en önemli beş tanesini seçerek tabloya doldurunuz.		
Gelişmeler	Bilginin korunmasına, yaygınlaştırılmasına ve aktarılmasına katkıları nelerdir?	Bu gelişmeler olmasaydı yaşamımıza nasıl olurdu?
matbaa	iletilim kurabiliriz	medya bulunmasaydı iletişim zor olurdu.
radyo	herkesi haberleri almaları için	radyo olmasaydı haber alamazdık.
fotokopi	foto kabi makinesini keşfettiler	fotokopi makinesi olmasaydı bilgi çoğalmazdı.
yazı	yazı olmasaydı bilgi aktarım olmazdı	yazı olmasaydı bilgi aktarım olmazdı.

Etkinlik Zamanı

A. 131-133. sayfalarda yer alan gelişmelerden size göre en önemli beş tanesini seçerek tabloyu doldurunuz.

Gelişmeler	Bilginin korunmasına, yaygınlaştırılmasına ve aktarılmasına katkıları nelerdir?	Bu gelişmeler olmasaydı yaşamımız nasıl olurdu?
Matbanın icadı	Yazarak başka nesilene aktarılan	Sözlü olarak aktarılsaydı, değişirdi ama yazı olduğu için
Bilgi sunar	genel Ağ dan tüm bilgin bunuz	Eğer olmasaydı internet Aramız keası buluz
Radio	Radio geliştirilerek Televizyon icat edilmiştir	

... ya da hangilerinin gelecekte de kullanılacağını düşünüyör-

Etkinlik Zamanı

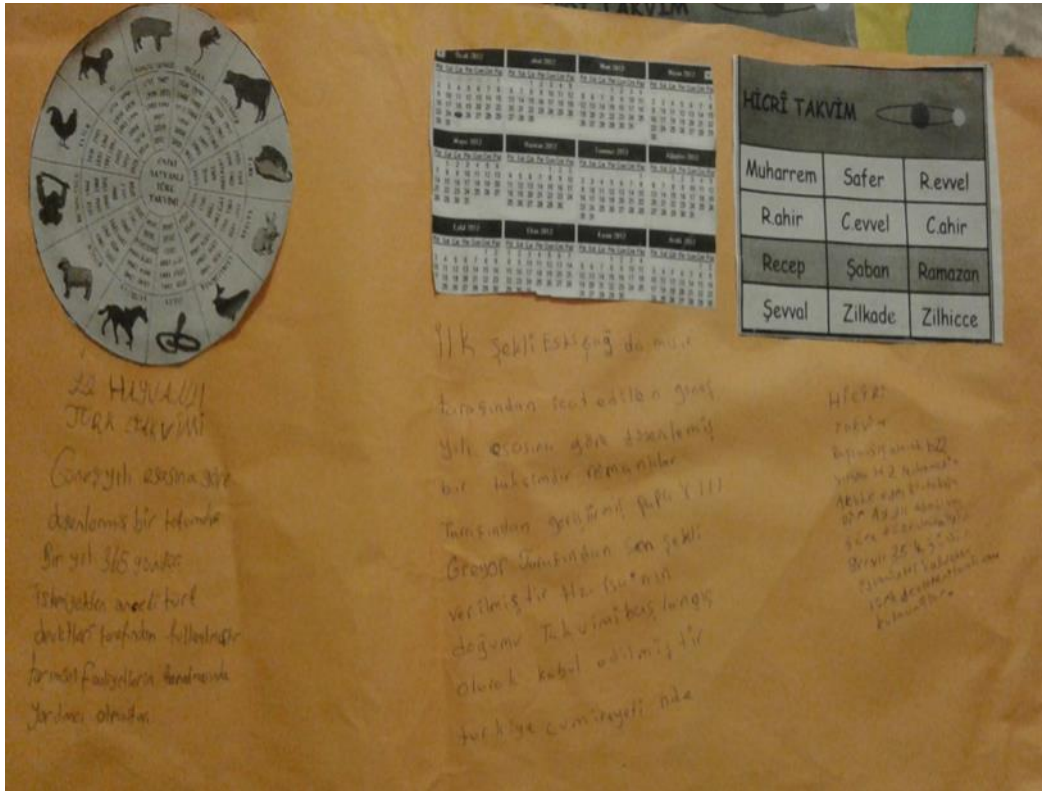
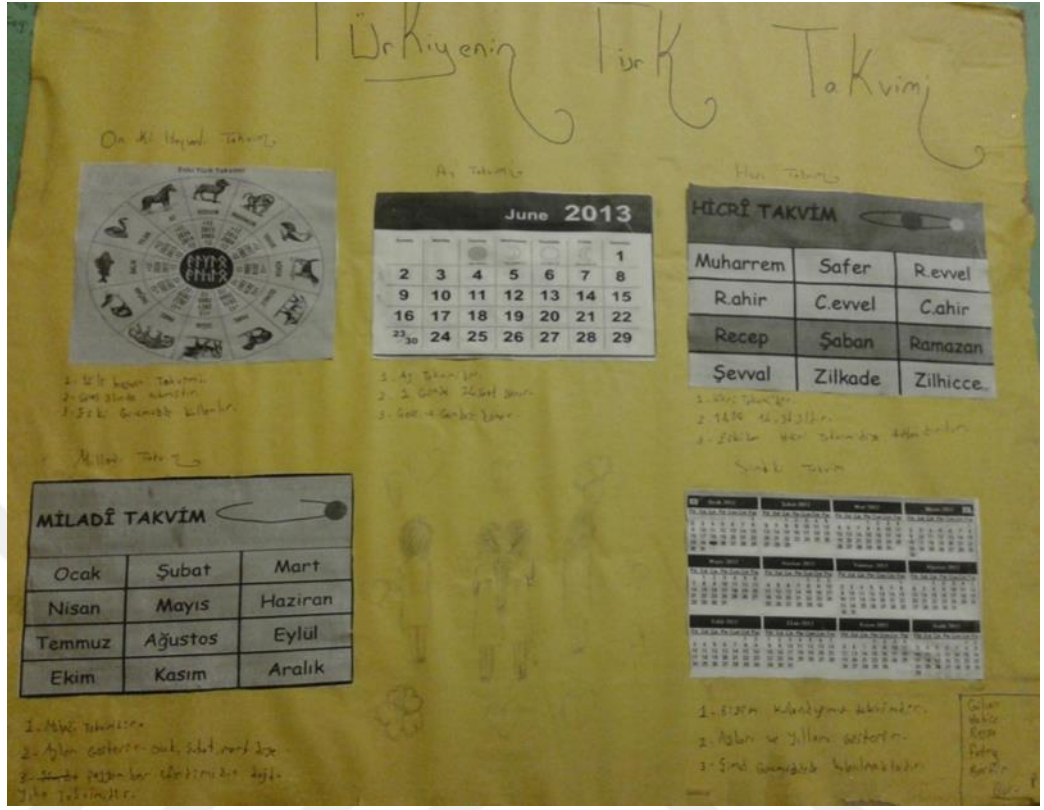
A. 131-133. sayfalarda yer alan gelişmelerden size göre en önemli beş tanesini seçerek tabloyu doldurunuz.

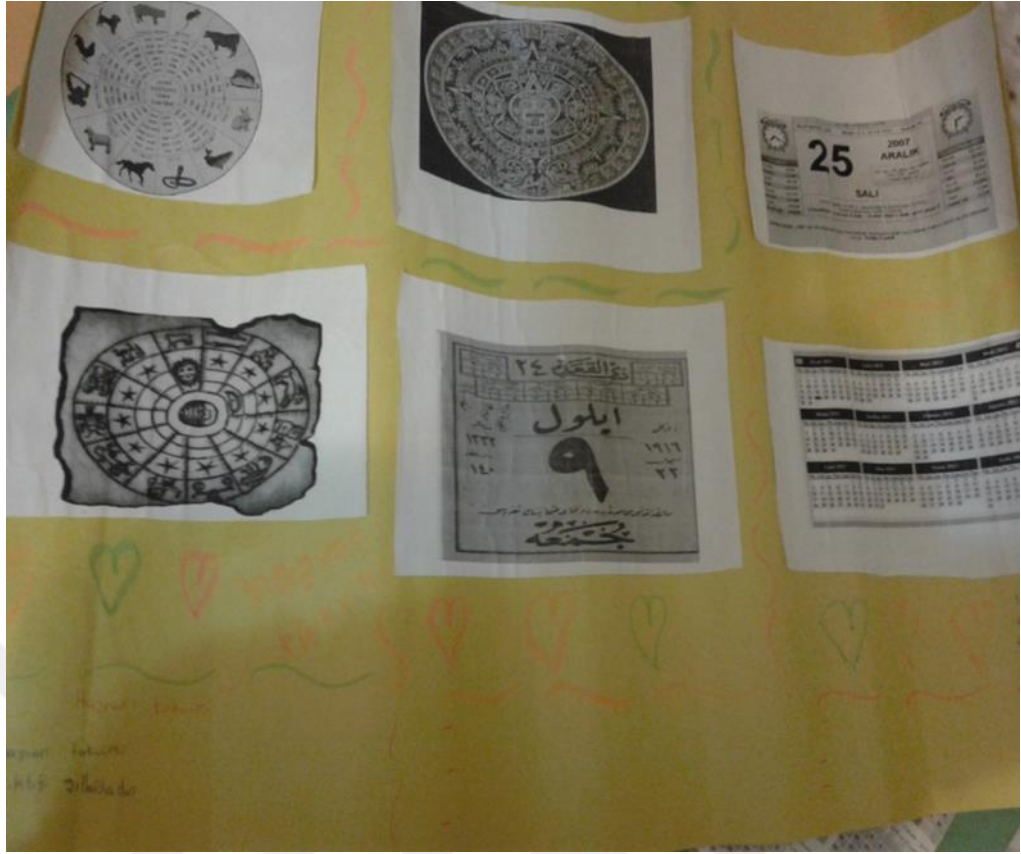
Gelişmeler	Bilginin korunmasına, yaygınlaştırılmasına ve aktarılmasına katkıları nelerdir?	Bu gelişmeler olmasaydı yaşamımız nasıl olurdu?
Matbaacılık	Yazarak başka nesilene aktarılan	Sözlü olarak aktarılsaydı, değişirdi ama yazı olduğu için
Bilgisayar	genel Ağ dan tüm bilgin bunuz	Eğer olmasaydı, şimdi bilginiz
Radio	Sesle yazı ile	Radioya sesle yazı ile
Televizyon	Televizyon icat edilmiştir	

Yapılan etkinlikleri incelediğimde; etkinliği başarılı bir şekilde yapabilen az sayıda öğrenci olduğunu gördüm. Sınıfta yapılan bu etkinlikler ile bazı öğrencilerimin okuma-yazmada, neden-sonuç ilişkisi kurmada güçlük yaşadığını tespit ettim. Sınıfta başarılı bir şekilde okuma-yazma, yaşına uygun olacak şekilde neden-sonuç ilişkisi kurabilme becerisine sahip az sayıda öğrenci olduğunu gördüm.

Geçen hafta oluşturduğum grupların, Türklerin kullandıkları takvim türlerini araştırmalarını ve kartona (takvimin adı, resmi ve önemli üç özelliğinin belirtilecek

şekilde) yapmalarını söylediğim ödevini kontrol ettim. Öğrencilerimin yaptıkları ödevler şu şekildedir:

TÜRKÜYEMİN TAKVİMLERİ

HAYVAN TAKVİMİ

Hayvan Takvimi

12.12.2020

12.12.2020

12.12.2020

AY TAKVİMİ

Ay Takvimi

Ay takvimi, Ayın hareketini gösteren bir takvimdir. Bu takvim ayın hareketini gösterir ve ayın hareketini gösterir.

Kurum Ayı	Mevki	Takvime Göre
Ordu	14.01	13.01
Giresun	14.01	13.01
Trabzon	14.01	13.01
Samsun	14.01	13.01
Yozgat	14.01	13.01
Ordu	14.01	13.01
Trabzon	14.01	13.01
Samsun	14.01	13.01
Yozgat	14.01	13.01
Ordu	14.01	13.01
Trabzon	14.01	13.01
Samsun	14.01	13.01
Yozgat	14.01	13.01

Ay takvimi ayın hareketini gösterir ve ayın hareketini gösterir.

2020 TAKVİMİ

2020 Takvimi

2020 Takvimi

2020 Takvimi

Hicri 1435 - 1436 Miladi 2014 Yılı Takvimi

Hicri 1435 - 1436 Miladi 2014 Yılı Takvimi

Hicri 1435 - 1436 Miladi 2014 Yılı Takvimi

Hicri 1435 - 1436 Miladi 2014 Yılı Takvimi

Ödevleri incelediğimde; bazı grupların ödevlerine başlık koymadıklarını, Türklerin kullandıkları takvimleri sistemli bir şekilde inceleyip düzenli bir ödev yapamadıklarını, yazmada sıkıntı yaşadıkları (Bir grup, ödev başlığını Türkiye'nin takvimleri yazmış.), ödevlerinde şekilsel düzene uymadıkları gördüm. Öğrencilere, evde okuma-yazma etkinliği yapmaları gerektiğini ve ödevlerindeki eksik yerleri söyledim. Ardından Türklerin kullandıkları takvimleri özetleyerek anlattım.

Öğrencilere haftaya çalışarak gelmeleri gerektiği belirterek rol kartlarını dağıttım. Hazırladığım rol kartlarına örnekler şu şekildedir:

DEMOKRİTOS
(M.Ö 460 - M.Ö 370)

Çocuklar, ben Felsefeyle uğraştım. Yani bir Filozofum. İnsanlar bana "Gülen Filozof" derdi. Halk arasında dolaşırken gülerdim, düşünürdüm. Atomların varlığından söz eden ilk bilimcinim. Benim zamanımda mikroskop henüz icat edilmemişti. Buna rağmen atomların varlığından bahsetmem sanırım benim gerçekten iyi bir filozof olmamla alakalı.

el - CEZERİ
(ö. 1206?)

Çocuklar, ben Şirnak ilinin Cizre ilçesinde yaşadım. Artuklu beyliğini hatırlarsınız belki işte ben o beylikte yaşadım. Sizin yaşadığımız zamanda robotlarla ilgili birçok çalışma yapılıyormuş. Hatta gelecekte, bazı mesleklerin yerini robotların alacağı konuşuluyormuş. Zamanla herşey nasıl da değişerek gelişmiş. Ben, sizlerin suanda çok konuştuğunuz o robotların ilk örneklerini yaptım.

HİPOKRAT
(M.Ö 460 - M.Ö. 377)

Çocuklar ben Tıbbın babası olarak kabul edilirim. Yaşadığım zamanda da Tıp oldukça önemli bir alandı. Ancak benim yaşadığım zamanda insanların hastalıklarının ağanüstü güçlerden, nedenlerden kaynaklandığına inanılıyordu. İnsanlara, hastalıklarının fiziksel ve gerçekçi nedenlerden kaynaklandığını anlattım.

Siz çok şanslısınız! tıbbın ilerlediği, hastalıkları nızın nedenlerini doğru ve detaylı bir şekilde öğrenebildiğiniz bir zamanda yaşıyorsunuz.

JOHANNES GUTENBERG
(1398 - 1468)

Çocuklar, beni çoğunuz matbaayı icat etmem dolayısıyla tanıyor. Tabii benden önce matbaayı Çinliler ve Hıngurlar icat etmişti ama ben günümüzdeki haline getirdim yani modern matbaayı icat ettim. Benim bu icadım sayesinde elinizdeki ders kitapları size kolaylıkla ulaştı. Her kesimden insan kitap okuma şansı buldu. Kıymetimi bilin.

NICOLAUS COPERNICUS
(1473 - 1543)

Merhaba, çocuklar. Ben biraz sıkıntılı bir zamanda ve yerde yaşadım. Dünyanın güneş etrafında dönüğünü bilmeme rağmen bunu insanlara söylersen cezalandırılacağımı bildiğim için insanlarla paylaşamadım. Siz çocuklar çok şanslısınız; çünkü bu bilginin rahatlıkla paylaşılabilirdiği, okullarda öğretilerildiği bir zamanda yaşıyorsunuz. Yaşadığınız zamanın kıymetini bilin.

PISAGOR
(M.Ö 570 - M.Ö 495)

Felsefe ve Matematik alanında çalışmalar yaptım. Sayıların babası olarak bilinirim. Hayatta gördüğümüz birçok şeyin matematiksel hesaplamasının yapılabileceğine inanıyorum.

Dünyanın yuvarlak olduğunu söyleyen ilk düşünürüm. Şaşılacak şey! Benden yıllar sonra Ortocag Avrupasında dünyanın yuvarlak olduğunu söyleyenlere inanamırlar. Dünyanın yuvarlak olduğu bilgisi cesitli nedenlerden dolayı insanlardan saklanmaya çalışılmış. Sizin zamanınızda da hala dünyanın düz olduğunu iddia eden bir grup insan varmış. Araştırın çocuklar, dünyanın düz mü yoksa yuvarlak mı olduğuna siz karar verin.

THALES
(M.Ö 624 - M.Ö 546)

Merhaba çocuklar, ben sizden çok zaman önce yaşadım. Benim yaşadığım zamanda Hz. İsa bile henüz doğmamıştı. Ben, şuanda yaşadığınız ülkeye ait olan Aydın ilinde yaşadım. Benim yazdığım herhangi bir metin sizin zamanınıza ulaşmadı. Benim hakkımdaki bilgiler ise Herodot ve Diogenes tarafından sizlere ulaştırıldı.

Matematik, Geometri, Felsefe alanında çalışmalar yaptım. Güneş tutulmasının ne zaman gerçekleşeceğini hesaplayan ilk bilim insanı idim. Düşünün o zamanki teknolojiyle bunu hesaplayabilecek kadar bilgili bir insanım.

THOMAS EDISON
(1847 - 1931)

Çocuklar biliyorum ki adımı daha önce duydunuz. Ampul değil mi? Ancak ben Fonografı da icat ettim. Belki; bunu ilk defa duyuyorsunuz. Fonograf, sesleri dinlememizi sağlayan bir cihazdır. Belki, size bu icadım basit gelmiş olabilir. Ama benim yaşadığım zaman için bu icat oldukça önemli bir gelişmeydi.

TIM BERNES LEE
(1955 -)

Çocuklar, ben halen hayatta olan bir bilim insanıyım. Hepinizin hayatının vazgeçilmez parçası olan genel ağın icat edilmesini sağlayacak kadar temel oluşturan Dünya Capında Genel Ağı (W.W.W) icat eden bilim insanlarından biriyim.

Bu icat, dünyayı değiştirdi. Bu nedenle 1999'da Time dergisi 100 zeka arasına beni de dahil etti. Bu benim için çok gurur verici. Bu arada, hepimiz "internet" diyor; ama Türkçe karşılığı "genel ağ"dır. Dilinizi korumak istiyorsanız buna dikkat etmelisiniz.

4.Hafta (2-6 MART 2020)

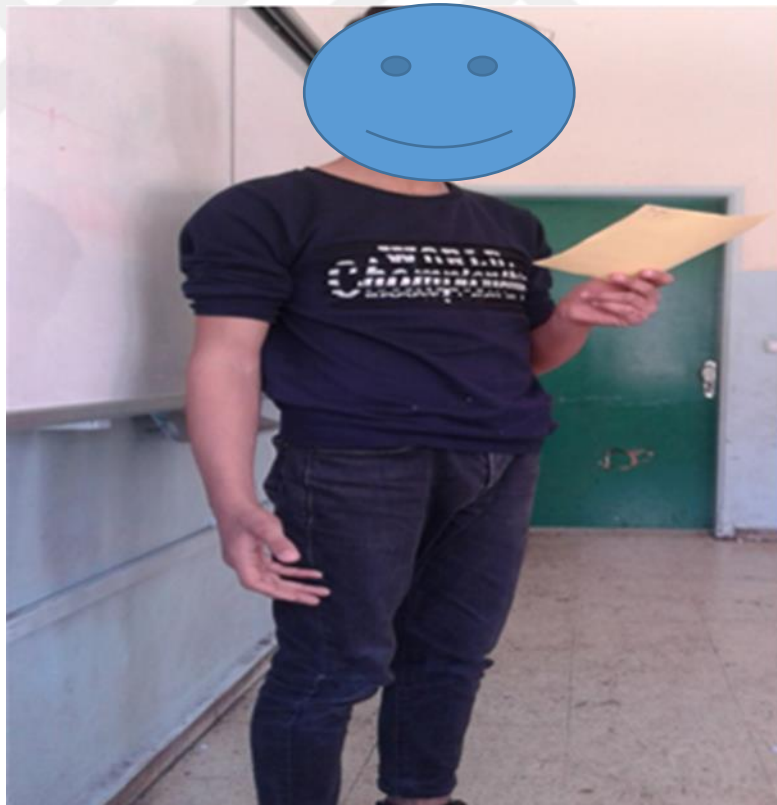
Öğrencilerime özgür düşüncenin ne olduğunu sordum. Öğrencilerim "İstedığımızı düşünebilmektir." dediler. Ben de "Diyelim ki ben ülkede terörün olması gerektiğini düşünüyorum bu özgür düşünce midir?" diye sordum. Öğrencilerden bir kısmı "Evet olabilir." dediler. Bunun üzerine topluma, insanlara zarar verecek düşüncelerin özgür düşünce olmadığını belirttim. İnsanlara, topluma, devlete zarar vermeden ve insanları gerçeklerden-doğrulardan uzaklaştırmadan ortaya atılan düşüncelerin özgür düşünce olduğunu söyledim. Eski zamanlara göre günümüzde doğru

bilgilerin rahatça paylaşılabilirdi, dolayısıyla günümüzde zgr düşüncenin daha çok desteklendiğini söyledim. Öğrencilerim bu söylediklerimi destekledi.

EBA' dan konuyla ilgili video izlettim. Ardından zgr düşünceye katkı sağlayan medeniyetleri zaman şerisinde sundum. Öğrenciler biran önce rol oynamaya geçmek istiyorlardı. Bu nedenle videoyu ve zaman şeridini anlatırken dikkatleri dağınmıktı.

Öğrencilerim daha önce çalışmaları için dağıtılmış olan rol kartlarını getirmişlerdi. Rol kartlarını, her bilim insanının doğum ve ölüm yılları yer alacak şekilde hazırladım. Doğum tarihi belli olmayanların sadece ölüm yıllarını yazdım. Bu bilim insanlarını canlandıran öğrenciler rol oynama esnasında sadece ölüm yıllarını söyledi. Bu ğrencilere soruları, canlandırdıkları bilim insanının ölüm yılları üzerinden sordum. Canlandırılacak olan bilim insanlarının sıralamasını; 4. konuda yer alan, 3. konuda yer alan, 2. konuda yer alan ve 1. konuda yer alan bilim insanları olarak belirledim. İlk olarak bu hafta işlenen konuda yer alan (4. konu) bilim insanları canlandırıldı.

İlk olarak canlandırılan bilim insanları; Thales, Hipokrat, Heredot ve Pisagor oldu. Demokritos'u canlandıracak olan öğrencimin gelmemesi dolayısıyla rolünü bir sonraki derste canlandırmasına karar verdim. Her canlandırma sonunda öğrenciye kaçıncı yüzyılda ve hangi ağ'da yaşadığını sordum.

Thales'i canlandıran öğrenci, kaçınıcı yüzyıllar arasında yaşadığını doğru cevaplayabildi. Ancak hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayamadı. Heredot'u canlandıran öğrenci, kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. Hipokrat'ı canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. Pisagor'u canlandıran öğrenci hangi yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi.

Birinci konuda yer alan tüm bu bilim insanların tek tek canlandırılmasının ardından bu dört bilim insanını (Thales'i, Heredot'u, Hipokrat'ı, Pisagor'u) canlandıran öğrencileri tahtaya kaldırdım. Sınıfa hangisinin bizim zamanımızdan daha uzak zamanda yaşadığını-hangisinin daha yaşlı olduğunu; hangisinin günümüze daha yakın zamanda yaşadığını-daha genç olduğunu sordum.

Öğrencilerim bu soruyu doğru cevaplayamadı. Öğrencilerim, günümüze en uzak yaşayan bilim insanını en yakın; en yakın yaşayanı en uzak yaşan bilim insanı olarak söyledi. Bunun nedeninin, bu bilim insanların hepsinin MÖ'de yaşamış olması ve MÖ'de sayının büyüdükçe günümüzde uzaklaşılması yani MS'de yer alan zamansal ifadelerin tam tersi bir durum olmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Öğrencilerin

kafası bu yüzden karışmış olabilir. Tahtada MÖ'de ve MS'de yer alan yıllara örnek vererek; MÖ'de, sayıların büyüdükçe günümüzden uzaklaştığımızı; MS'de sayılar büyüdükçe günümüze yaklaştığımızı anlattım. Öğrencilere tekrar hangi bilim insanının; bizim zamanımızdan daha uzak zamanda yaşadığı-hangisinin daha yaşlı olduğunu, hangisinin günümüze daha yakın yaşadığı-daha genç olduğunu sordum. Öğrencilerimin geneli doğru cevap verebildi.

Ünitenin üçüncü konusunda yer alan; N. Copernicus, I. Newton, J. Gutenberg, bilim insanları canlandırıldı. G. Galilei'yi canlandırarak olan öğrenci çok heyecanlandı. Bu nedenle canlandırması bir sonraki derse bıraktım.

N. Copernicus'u canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığını doğru cevaplayabildi. I. Newton'u canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığını doğru cevaplayabildi. Gutenberg'i canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığını doğru cevaplayabildi.

N. Copernicus'u, I. Newton'u, J. Gutenberg'i canlandıran öğrencileri tahtaya kaldırdım. Sınıfa; hangisinin bizim zamanımızdan daha uzak zamanda yaşadığını- hangisinin daha yaşlı olduğunu, hangisinin günümüze daha yakın yaşadığını-daha genç olduğunu sordum.

Sınıf bu soruyu doğru cevaplayabildi.

Ünitenin ikinci konusunda yer alan; Katip Çelebi, Harezmi, İbn-i Sina, İbn-i Firnas canlandırıldı.

Katip Çelebi'yi canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu cevaplandırırken zorlandı. Harezmi'yi canlandıran öğrenci, kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. İbn-i Sina'yı canlandıran öğrenci, kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. İbn-i Firnas'ı canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi; fakat hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayamadı.

Katip Çelebi'yi, Harezmi'yi, İbn-i Sina'yı, İbn-i Firnas'ı canlandıran öğrencileri tahtaya kaldırdım. Sınıfta yer alan tüm öğrencilere, hangi bilim insanının günümüze daha yakın hangisinin daha uzak zamanda yaşadığını sordum.

Öğrencilerin geneli doğru cevabı verebildi.

Piri Reis, El-Cezeri, İbn-i Haldun, Farabi canlandırıldı. Farabi'yi canlandıran öğrenci fotoğraf çektirmekten rahatsız olduğu için fotoğrafını çekmedim.

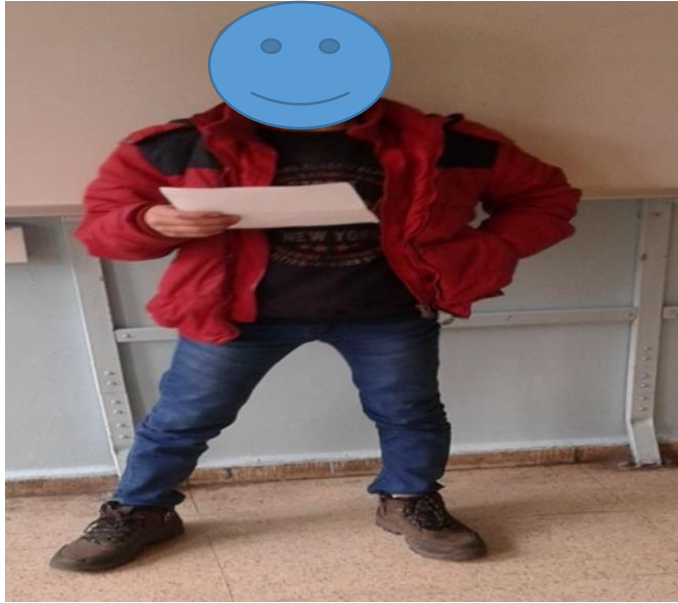

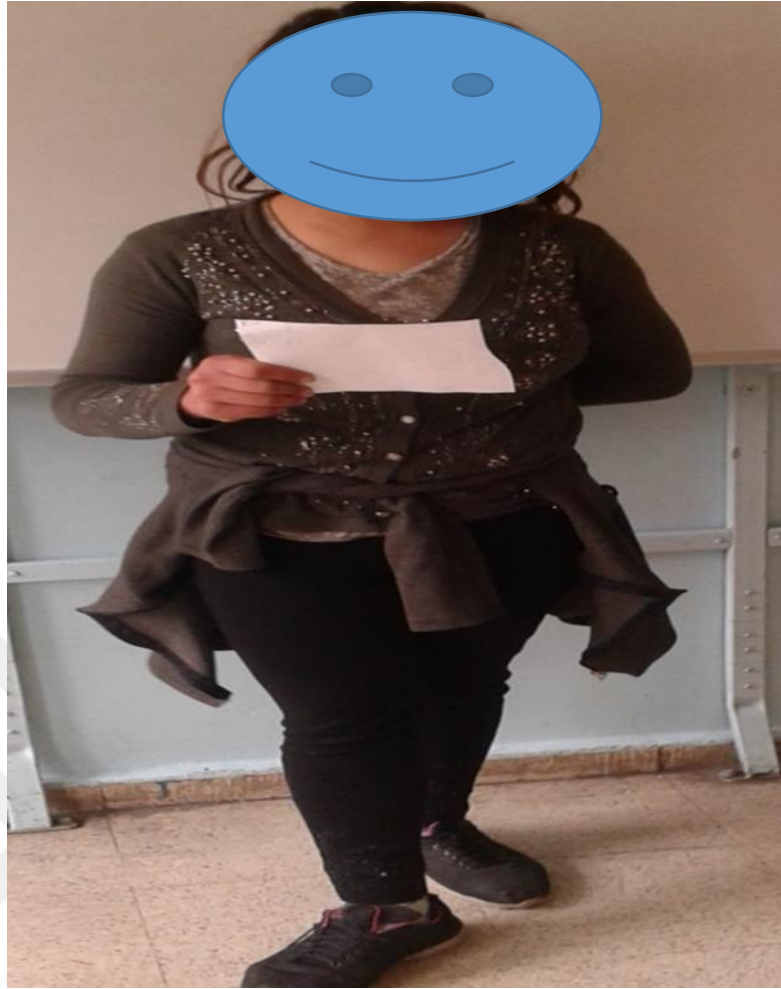

Piri Reis'i canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda yaşadığını doğru cevaplayabildi; ancak hangi Çağ'da yaşadığını doğru cevaplayamadı. El- Cezeri'yi canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda yaşadığını ve hangi Çağ'da yaşadığını doğru cevaplayabildi. İbn-i Haldun'u canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığını doğru cevaplayabildi. Farabi'yi canlandıran öğrenci hangi yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi.

Katip Çelebi'yi, Harezmi'yi, Piri Reis'i ve Farabi'yi canlandıran öğrencileri tahtaya kaldırdım. Sınıfta yer alan tüm öğrencilere, hangi bilim insanının günümüze daha yakın hangisinin daha uzak zamanda yaşadığını sordum. Öğrencilerin geneli doğru cevabı verebildi. Öğrencilerin toplu haldeki fotoğraflarını çekemedim.

Ünitenin birinci konusunda yer alan; C. Carlson, T. B. Lee, J. L. Baird, G. Marconi canlandırıldı.

C. Carlson'u canlandıran öğrenci hangi yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. T. B. Lee'yi canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. J. L. Baird'i canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. G. Marconi'yi canlandıran öğrenci kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağ'da yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi.

C. Carlson'u, T. B. Lee'yi, J. L. Baird'i ve G. Marconi'yi canlandıran öğrencileri tahtaya kaldırdım. Sınıfa hangi bilim insanının günümüze daha yakın hangisinin daha uzak yaşadığını sordum.

Sınıfın geneli soruyu doğru cevaplayabildi.

Demokritos ve G. Galilei canlandırıldı. Demokritos'u canlandıran öğrenci, kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağda yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. G. Galilei'yi canlandıran öğrenci, kaçınıcı yüzyılda ve hangi Çağda yaşadığı sorusunu doğru cevaplayabildi. Galileo'yu canlandıran öğrencimi doğru cevap verdiği için tebrik ettim ve sınıfça alkışladık. Bu canlandırmalar sırasında sınıf kontrolünü sağlamam gerektiği için fotoğraf çekemedim.

Sınıftaki tüm öğrencilerin bilim insanlarını canlandırmalarının ardından sınıfta kimin daha yaşlı kimin daha genç olduğunu sordum. Öğrenciler bu soruyu oldukça eğlenceli buldu. Bernes Lee'yi canlandıran öğrenci “en gençleri olduğunu ve hala yaşıyor olduğunu” söyledi. Sınıfta bunu onayladı. Sınıfın geneli, sınıfın en yaşlısının

Thales olduğunu söyledi. Sonuç olarak öğrenciler, sınıfın en yaşlısını ve en gencini doğru bir şekilde belirleyebildi. Ayrıca sınıfın en yaşlısının Thales olduğunu bilmesi, öğrencilerimin MÖ’de yer alan yıllardan hangisinin günümüze daha uzak hangisinin daha yakın olduğunu artık belirleyebildiklerini göstermektedir.

Sınıftan sadece bir öğrencinin kaçınıcı yüzyılda yaşadığını tam olarak cevaplayamaması ve sınıfta dört öğrencinin yaşadığı Çağ’ı bilememesi durumu; öğrencilerin milat kavramını Çağ kavramına göre daha iyi kavradıklarını göstermektedir. Ayrıca sınıfın genelinin milat ve Çağ kavramını kavradıklarını söyleyebilirim.

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Nurcan VARLIKGÖRÜCÜSÜ
Doğum Yeri ve Tarihi : Bakırköy-17.12.1993
Medeni Durumu : Bekar
e-posta : nurcan.varlikgorucusu@gmailcom

Eğitim Bilgileri

İlkokul : Kaptanpaşa İlköğretim Okulu-Beyoğlu/İSTANBUL(1999-2004)
Ortaokul : Kaptanpaşa İlköğretim Okulu-Beyoğlu/İSTANBUL(2004-2007)
Lise : Bafra Lisesi-Bafra/SAMSUN(2007-2008)
Alaçam Çok Programlı Lisesi-Alaçam/SAMSUN (2009-2012)
Lisans : Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (2013-2016)
Yüksek Lisans : Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı (2017-...)

İş Deneyimi

- 1.Şehit Ersin Yıldırım Ortaokulu-Şahinbey/GAZİANTEP (Sosyal Bilgiler Öğretmeni) (2018-2019)
- 2.Güzelvadi Ortaokulu-Şahinbey/GAZİANTEP (Görevlendirme Öğretmen-Sosyal Bilgiler Öğretmeni) (2019-2020)
- 3.Şehit Ersin Yıldırım Ortaokulu-Şahinbey/GAZİANTEP (Sosyal Bilgiler Öğretmeni) (2020-...)

Yayınları

Varlıkgörücüsü, N. ve Şahin, M. (2018). Radikal Felsefe, Eleştirel Pedagoji ve Okulsuz Toplum. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*, 7(3), 75-82.